

C BAIKZINE

magazin o stvaranju
kulture za djecu

Ja sam

iz ulice

a ovaj Brickzine su čitali i moji prijatelji

Ha ha ha!

Bok!

Znači, ovo je *Brickzine* i čita se "brikzin". Ne "brikzajn". *Brickzine*. Čudno je što moramo tako početi i čudno je da se tako zovemo, ali Rijeka je Europska prijestolnica kulture 2020. i moramo zvučati jako svjetski. I građevinski jer gradimo. "Brick" na engleskom znači "cigla", nema veze s Minecraftom ni Legom, ali ima veze s Dječjom kućom i jednom ruševnom zgradom u centru Rijeke (prvo oko baci na stranicu 60). Ovo "zin" bi trebalo podsjećati na "fanzin" koji se radi kada nešto jako, ali baš jako, voliš. I o tome imamo nešto reći (drugo oko baci na stranicu 17). Treba nešto jako voljeti, to svakako.

Prvi broj se pamti, kao i prve simpatije, odlazak na utakmicu, klizanje... I onda skuži koliko je to nama uzbuđenje. Uredniku se znoje ruke dok razmišlja hoćemo li se nekome svidjeti ili ne. "Tko treba tisak, imamo youtubere i ostalu ekipu", svi viču, uvjeravaju nas. "Ne budite ljudi!" Pazi, i o tome imamo nešto reći (str. 34). Mislim da je uvijek fora imati i nešto pri ruci. Papir ima bar jednu dobru karakteristiku - možeš po njemu šarati. Ili od njega napraviti avione. Upozoravam da je ovo malo teži papir pa nisam siguran kako će letjeti.

Ovaj prvi *Brickzine* radili smo tako da izgleda lijepo i čvrsto na polici iznad LCD-a. Ne zezam se. *Brickzine*

je za čuvanje s tatinom svjedodžbom. (Hm, koju BTW nitko godinama nije vidio). U *Brickzineu* nema reklama jer ništa ne prodajemo osim znatiželje i priča koje mogu utjecati na život. To je zdravo. Kao blitva. (Ok, onda nam se možda ipak ne piše dobro.)

Važno je i da za tebe radi ekipa koja ima što reći i nisu neki fušeri s ulice. Iza svake priče stoje ljudi kojima je to život. Ani vrtlarstvo i zemlja, Tomo radi s drvetom i rukama od svoje pete godine, Medo je majstor glazbe i zvuka koji je napravio stotine reklama koje čuješ i na radiju, Saša sanja čipove i struju, Nina je majstor fonta i dizajna, Koala stvarno arheologinja, a Mladen književnik... Zato smo sretni i zato se smijemo.

Brickzine možeš i posuditi prijatelju iz razreda ili zgrade. U svakom slučaju tvoj je i možeš raditi s njime baš što god želiš. Pa i ništa.

U svakom slučaju lijepo ljeto želi ti

KRISTIAN

GLAVNI MAJSTOR ZA PEČENJE CIGLI OD PAPIRA.

Udarnički u ovom broju:

8

TEMA BROJA

Ulica

Prošli smo ulicama od početka do kraja! Klaunovi, grafiteri, arhitekti, svirači i svi ostali razigrani na asfaltu naša su priča!

38

VRTLAR NA BETONU

Začinski vrt, nije škrt!

Nema dobre papice (Da, Gladuš, u tebe gledamo!) bez pravih začina, a po jako puno njih ne moramo u dućan ili Indiju već nas čekaju na balkonu ili iza zgrade.

28

PUT POD NOGE

Luckasti Užupis: Svatko ima pravo na lijenost
Bili smo u glavnom gradu Litve Vilniusu i našli genijalni Užupis, umjetničku republiku koja Dan državnosti slavi na svjetski dan šala. 1. aprilliliili...

M

22

KOMPAS KROZ GUŽVU

Od fantastičnih knjiga do prelijepih videoigara
Za vas biramo sočno, pametno i zabavno čitanje, gledanje, igranje, lutanje...

32

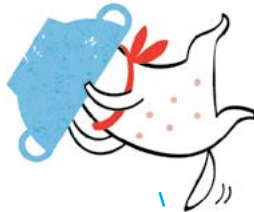
ZA MIČEG BRATA I/ILI SESTRU

Skinimo čarape, osjetimo stopala!
Uz našu stazu jasno je zašto osjetiti stopala...

30

GLADUŠEVA KUHINJA

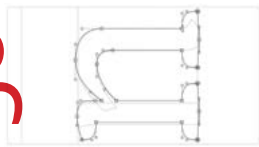
Ljubičasti smučko
Par sastojaka, malo igranja rukama, prljava kuhinja (ljuta mama?) i uživancija u moru okusa soka i sladoleđa.

50

DIZAJNIRANJE SVIJETA

Comic Sans je netko nacrtao
O oblikovanju slova se ne razmišlja baš previše, ali evo prilike postati posebnom vrstom dizajnera.

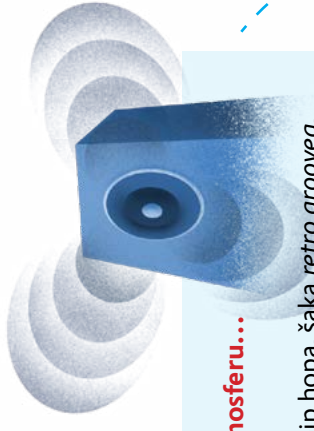

54

DOBRA (I KRATKA) PRIČA

Mladen Kopjar: Lara
Gdje su nestali junak i sjenica?
Autor hitova Autobus za mjesec. Čokoladne godine. Šifra kineske kornjače ima novu originalnu priču.

X

I još svašta lijepog i zabavnog:

- 1 Urednik ima za reći: Ha ha ha!
- 4 Vjesti iz budućnosti by Koma
- 6 Kolumna: Knjige kao ljudi
- 7 (Re)thinking: The Forest and the Road
- 8 Tema broja: Ulica je...
- 12 ...ono što nas određuje.
- 14 Razgovor: Klaunova karijera počinje rođenjem
- 15 Ulična umjetnost: Jedino pravilo da pravila nema
- 16 Razgovor: Grafiti su moja potreba
- 17 Tri akcije tvoje frakcije
- 18 Dvoboji: Plavi "vs" YouTube
- 20 Internetški labirint
- 32 Za mićeg brata i/ili sestru: Slikovnica na jastuku
- 34 Ništa (ni)je crno: Put u avanturu traganja za sobom
- 36 Pilana: Drveni držač za tablet
- 40 Arheologija na asfaltu: Kako znam to što znam?
- 44 Upoznajemo (rukotvornu) majstoricu: Kreatorica lutaka
- 45 Upoznajemo (digitalnog) majstora: Dizajner videoigara
- 46 Byte&Chips: Arduino MKR1000 klopka kuću čuva
- 48 Elektroritam: Glazba svakodnevnih zvukova
- 52 Društvena igra: Mafija
- 53 3xStrip: Mrgudni medvjed, smotani lisac i opaki superjunaci
- 58 Analitičar za 5: Vrijednosti (su kraj i početak)
- 60 Ciglanje: Dječja kuća - priča iz budućnosti

Čitajmo uz dobru atmosferu...

— Dašak popa, par lajni hip hopa, šaka retro groovea, niz gitarskih rifova i plesnih beatova. Poznata imena i ona koja će te tek postati. Za ljetna jutra i večeri, sreću, ljubav, tugicu i skakanje.

Play na YouTube listu [Brickzine ljeta 2018!](https://bit.ly/2rBEy4)
<https://bit.ly/2rBEy4>

First Aid Kit - *Fireworks* / Phum Viphurit - *Lover Boy* / Janelle Monáe - *Make Me Feel* / Kimbra - *Top of the world* / Kelela - *Frontline* / Rhi - *The Same* / Kendrick Lamar, SZA - *All The Stars* / Drake - *God's Plan* / Miguel - *Made Men* / Bruno Mars Feat. Cardi B - *Finesse (Remix)* / Portugal. The Man - *Live In The Moment* / Franz Ferdinand - *Feel The Love Go* / Gaz Coombes - *Deep Pockets* / Shame - *Lampoon* / Black Futures - *Karma Ya Digi?* / Friendly Fires - *Love Like Waves* / Troye Sivan - *My my my* / Duke Dumont, Ebenezer - *Inhale* / KDA - *Warrior* / Jon Hopkins - *Emerald Rush* / THE SIIDS - *Lovers* / Jonathan - *I Never Meant To Be There* / Mirna - *Tvoja laž* / The Black Room - *Eye For An Eye* / VOJKO V - *Kako to* / Jack White - *Over and Over and Over* / OK Go - *Obsession* / Empire of the Sun - *Way to Go* / Valentino Boskovic - *Ritki zrok* / Jonathan Richman - *That Summer Feeling*

(Prošao sam ulicom, nekako je tiha i čujem samo cvrčke. Pojačaj to koliko treba!)

VIJESTI IZ BUDUĆNOSTI

4

Ovo je malo istina. A opet, malo i nije. Igramo se sa sadašnjošću i budućnošću, nekim super vijestima i dostignućima na raznim područjima i zamišljamo ih i u našoj zemlji. Budućnost nije koma, kaže nam Koma.

BUDUĆNOST PRIPREMIO BRUNO ŽUPAN.
NADIMAK MU JE STVARNO KOMA.

Hatsune Miku, glas iz 100 000 pjesama!

Ona je golema pop zvijezda, iako za nju vjerojatno niste čuli. Ima 100 000 objavljenih pjesama, od kojih nijednu nije napisala sama. Za njih, kao i za stotine tisuća Youtube videa i odjevnih kreacija odgovorni su milijuni fanova koji stvaraju sve vezano uz nju. Ona je Hatsune Miku, crtani lik koji vizualno predstavlja kompjutorski program Vocaloid i preko kojega se svi ti milijuni fanova kreativno izražavaju, posve dobrovoljno i često međusobno surađujući.

→ *Upoznaj Hatsune: <https://bit.ly/2IAWgTO>*

Algoritamski čuvari zelenila

Osim što su idealno odredište za izlete i rekreaciju, šume su naša 'pluća' i čuvarice bioraznolikosti, koje uz to sprečavaju erozije tla i služe kao zaklon od jakih vjetrova.. Dosad su se dronovi smatrali učinkovitim načinom održavanja reda, no sada je tu monitoring sustav Rainforest Connection, sastavljen od relativno jeftinih senzora iz - starih mobitela. Skriveni u krošnjama, u stanju su pratiti i identificirati zvukove vozila, sječe, piljenja, oružja i paljevine. Svaki sumnjivi signal odmah postaje vidljiv nadležnim službama, a kako bi se smanjila mogućnost lažne uzbune u pogonu je i poseban algoritam koji "uči" kako šuma diše i tako zna čemu tu je mjesto, a čemu nije.

→ *Slušaj šumu: <https://bit.ly/1ltXVnn>*

Jadranka, može jedna 3D isprintana jetra? Evo stiže...

Najprije smo 3D printerom printali razne male predmete, uglavnom igračke. Potom su na red došli odjeća i obuća, a sada i najzahtjevnije poglavlje priče: biotehnoško. Ljudski organi, kreirani od pacijentovih stanica razvijenih u laboratoriju, novi su domet 3D tehnologije. Upravo zbog načina nastanka nude veću šansu za uspjeh transplantacije, a nema potrebe ni za liste čekanja.

→ *Pogledaj 3D printanje organa (nije za osjetljive): <https://biolife4d.com/>*

Ideš u muzej, kazalište, knjižnicu za plaću? Može!

Sa svrhom približavanja kulture mladima, hrvatska je Vlada odlučila srednjoškolcima i studentima sve do kraja obrazovanja jednom godišnje isplatiti jednu prosječnu plaću, koju potom mogu potrošiti u knjižnicama, muzejima, kinima, kazalištima i na koncertima. Neki su odmah primijetili kako je koncept kopiran iz Italije, gdje je relativno dobro zaživio.

→ Malo usavrši talijanski i vidi o čemu je riječ: <https://bit.ly/2knooJJ>

P.S. *Brickzine* skače odjeven u more ako ovo postane istina.. :)

Halo, ovdje Vera, dobili ste posao...

Razgovori za posao uvijek su dosta stresni, kako kandidatima, tako i onima koji moraju u kratkom vremenu ispitati na desetke, ponekad stotine kandidata. Upravo su dva mlada zaposlenika jednog ruskog ureda za ljudske resurse u St. Petersburgu, Vladimir Sveshnikov i Alexander Uraksin, došli na ideju automatizirati cijeli postupak. Tako je nastala Vera, program koji pomoću umjetne inteligencije može paralelno voditi video ili glasovne pozive sa stotinama ljudi, na temelju njihovih odgovora postavljati potpitanja i razumjeti emocije u njihovom glasu.

→ Javi se Veri: <https://bit.ly/2JyJClf>

Tko će se brinuti za nas?

Demografski ubrzano starimo, što znači da se za brojne starije ljude neće imati tko brinuti. Sadašnji broj takvih slučajeva mogao bi se do 2050. i udvostručiti pa se ubrzano traži rješenje. Jedni ga vide u imigrantima, drugi u robotima, a neki, poput blizanaca Antonie i Nikolausa Alberta, poučeni vlastitim iskustvom s traženjem pazitelja svoje bake, otvaraju platforme putem kojih se mogu povezati oni koji pažnju trebaju i oni koji ju nude.

→ Usavrši malo i njemački: www.careship.de

Mama, ja sam u virtualnoj stvarnosti!

Dok današnji kreativci skupljaju publiku na društvenim mrežama i platformama poput YouTubea, buduće generacije će to raditi u virtualnoj stvarnosti. Već postoje virtualne emisije kao što je Glitched, u kojima publika sudjeluje uz pomoć VR opreme te igraće platforme u kojima se igrača može pratiti dok napreduje u samoj igri. Ono što je sada na pomolu jest stvaranje cijelih virtualnih zajednica.

→ Zaroni u VR::

Glitched @ Youtube <https://bit.ly/2Gdart7>
<https://teleporter.tv/>

Moja majica je od - naranče?!?!

S.Cafe jedan je od brandova tvrtke Singtex koja se bavi izradom tekstilnih vlakana od kombinacije taloga kave i recikliranih plastičnih boca. Talijanska tvrtka Orange Fiber pak kombinira nanotehnologiju i otpatke od naranči korištenih za proizvodnju sokova te kao krajnji proizvod nudi ekskluzivan tekstil sličan svili. Cijeli postupak otvara brojna radna mjesta, štedi vodu i smanjuje zagađenje okoliša.

→ Svakako saznaj više: <http://www.orangefiber.it/home/>
<http://www.scafefabrics.com/en-global>

Knjige kao ljudi

RAZMIŠLJALA LORENA KALIĆ.
INAČE IGRA I BADMINTON.

Muku mučim i veselim se kraju. Koncentracija mi pada i ne mogu više razmišljati, uopće ne vidim poantu zašto bih ovo trebala raditi i zašto ovo čitam. Živimo u 21. stoljeću, a ja čitam knjigu koju su vjerojatno čitali i djedovi moga djeda. Ovo je prenaporno i besmisleno. Odustajem!

Ovo su riječi koje biste prije nekoliko godina čuli upravo iz mojih usta, ali ne i danas. Danas ću vam poručiti nešto sasvim suprotno: ČITAJTE KNJIGU, OPUSTITE SE I UŽIVAJTE! Pretpostavljam da se pitate što se dogodilo i kako je došlo do ove velike prekretnice. Sigurna sam da ste čuli izreku da narod ne treba suditi po čovjeku, a ja vam kažem da knjige ne sudite po lektirama. Moglo bi se reći da je upravo to bila glavna prepreka između mene i ljubavi prema čitanju. Znam da nažalost nisam jedina koju su nametanje i obveza čitanja natjerali u situaciju u kojoj se stvorio otpor prema knjizi, stoga sam s vama odlučila podijeliti svoje osobno iskustvo u nadi da će se netko pronaći u mojoj priči i možda, ali samo možda, početi gledati na knjigu i čitanje iz druge perspektive.

Prva stvar koju morate shvatiti jest da je knjiga stvar izbora, uz knjigu ćete se zabaviti samo ako je to ono što vi odaberete ili ako je po vašem ukusu. Kad malo bolje razmislim, čini mi se da su knjige zapravo vrlo slične ljudima i mnoge od njih imaju osobine, kao što ih imaju i ljudi. Pa tako baš kao što pomno biramo prijatelje u čijem ćemo se društvu dobro osjećati, tako bismo trebali birati i knjige uz koje ćemo najradije provoditi svoje vrijeme. Evo naprimjer, volim provoditi vrijeme sa svojom prijateljicom Karlom i gotovo je nemoguće

da mi u njenom društvu bude dosadno. Isto je i s knjigama; ako mi se knjiga sviđa teško je da će mi biti dosadna ili da ću se zasititi čitanja. Naravno, kao što ni svi ljudi nisu savršeni, nisu ni sve knjige na koje nailazim dobre pa zaključujem da to ovisi o različitim ukusima i mišljenjima. Moje iskustvo s pronalaženjem veselja u čitanju knjiga podsjetilo me i na to kako sam upoznala svoju najbolju prijateljicu Boženu. Ključna stvar je nekome ili nečemu dati šansu. Boženu sam poznavala tri godine i tek nakon što smo vodile jedan dug i zanimljiv razgovor iskoristile smo priliku i bolje se upoznale. Knjigu je lako poznavati i biti njen poznanik, ali vjerujte mi da ju je puno bolje upoznati i biti njezin prijatelj. Dati joj šansu. Božena i ja iskoristile smo priliku i danas naše prijateljstvo ne mogu razdvojiti ni kilometri između Rijeke i Splita koji nas dijele.

A što se knjiga i mene tiče, imala sam sreće što su mi otvorile novi svijet iz kojega je pogled na ovaj puno ljepši nego što je bio prije. Ali to se moglo dogoditi i ranije da je u lektiri bilo više knjiga kao što su moje prijateljice Karla i Božena. Zašto u lektiri ne bi bile i knjige poput *Cure na netu* ili *Harrya Pottera*? Knjige koje nas mogu iznenaditi i otvoriti vrata prema ljepšem svijetu.

Kolumna je nastala kroz aktivnost „Malo uredništvo“ koja se provodi kroz program VMB.Dnevni boravak Vijeća mladih Benčić. Kroz radionice djeca i mladi biraju teme kojima se žele baviti te se zatim spajaju s mentorima – stručnjacima iz područja književnosti, izdavaštva, novinarstva, stripa ili specifičnih disciplina. Cilj ove aktivnosti je uspostaviti točku aktivacije djece i mladih koji se žele angažirati u izgradnji pravog dječjeg uredništva Brickzinea.

The Forest and the Road

PAUL O'GRADY.

IRAC U HRVATSKOJ. DOVOLJNO.

As my bike wheels squeaked slowly deeper and darker along the road into the forest, I got a funny feeling in my tummy. I was partly excited what might be out there and partly terrified for the same reason. I was ten years old that day, but I'm not anymore; now I'm a „grown-up“, though, you know what, I still get that feeling sometimes and I still want to explore the forest. I don't do it on my bike anymore - I do it in my head and the forest isn't a real forest; it's the world around me and what we grown-ups call "life".

I have seen adults asking young people what they want to be when they grow up and usually, when you are very small, they tend to say, „I want to be a fireman“, „I want to be a ballerina“, and then the question disappears for a while, until it returns when you hit secondary school. Grown-ups never stop asking this one; it seems like some days it is the only question in their heads! But here's the thing: I am a grown-up and I am still not clear what I want to do. I do my have-tos every day, and often even my like-tos, but where I am going is still unclear. I wondered why this is and it made

me think of that road in the forest. What I realized is that when we venture into a forest, just like we eventually venture into life, it's impossible to see where we are going and certainly where we will get to, so what the grown-ups ask us is, in itself, an impossible question. I'm still in that forest because life is very like exploring forests. They comprise things that are scary, but - amazingly! - forests also keep so many wonderful and beautiful things. In a way, when we become grown-ups, we have no option but to go into this forest, because in there are not only dangers and wonders, but also everything we need. In the forest of life there's food, shelter, and most importantly, people whom we will share this adventure with. But why am I telling you all this, about this forest of life? The one you will go in someday? Why think about it now? It's a good question. Let's imagine for a minute that school is like a grassy field on the edge of the forest. We play games on the grass, learn things and our teachers help us and remind us not to get lost or venture into the tall grass. That longer grass is secondary school and beyond that things get thicker, deeper, bigger, and more

challenging. For now, we play in the short grass; the forest can wait.

As much as the short grass (school) is fun, we also learn things we will need to know in the forest like numbers, so that we know how far we have walked in the forest, letters so we can read signs in there, and importantly, we listen to stories about how to stay safe in there and find wonderful things. If we imagine one day just walking into the forest, we would want to know lots of things so our adventure can be wonderful and safe. I think that if I was in a real forest, I would want to know how to light a fire, find clean water, which plants or animals I could eat (and which to stay away from), I would also want to learn how to make a shelter and even to build a house. I would want to know how to find my way around, how to climb the highest tree, how to heal myself if I got hurt and definitely how to cook - I think I would really need that. I may not be in a real forest on my bike anymore but I need to know all those things so that exploring my forest, my life, becomes a great and wonderful adventure, and I can choose any interesting road or path I wish to, having the life I want that way.

Ulica

*“Potreban je za stvaralačku igru slobodan prostor koji ne ometa gradski promet i stalna prisutnost odraslih, djeca moraju imati mogućnost da istražuju, doživljavaju avanture... Valja u gradu ostaviti čitave ulice, gdje se može nesmetano igrati, koje će biti zatvorene za promet”
R.S., mudri filozof, daleke 1987. godine.*

j e . . .

Knjige su jako korisne. Kada neke debele uzmemo s polica možemo ojačati i svoje mišiće ili barem dobiti dobru upalu. Naravno, i saznati važne informacije o svijetu oko nas. Uzeli smo tako Lewisa Mumforda *Grad u historiji* (600 stranica!!!!) jer smo htjeli saznati nešto o ulicama i njihovoj povijesti. Ulice gledamo i njima prolazimo svaki dan, a tako malo o njima razmišljamo. Mumford je stručnjak i legenda arhitekture i urbanizma. U knjizi *Grad u historiji*, jednom od najslavnijih promišljanja o povijesti razvoja gradova, Mumford nam objašnjava kako su nastali gradovi, a tako nam zapravo govori i kako su rođene ulice. Jedno bez drugog ne ide, ulica je krvotok grada.

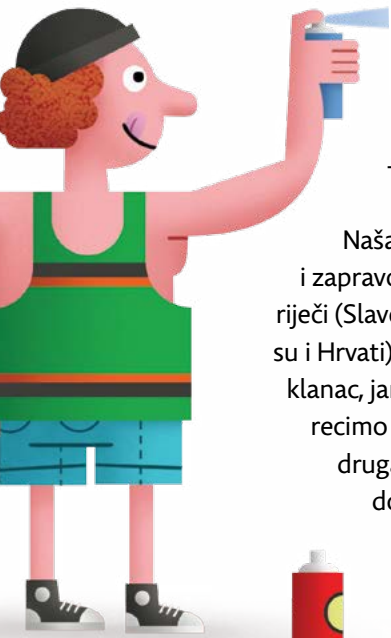

Kada kažemo *ulica* mislimo na mjesto gdje živimo, idemo do škole, taj naš poseban komad cijeloga svemira. Naša ulica nije svaka cesta, prašnjavi put, staza. Prava ulica ima svoje zgrade, ulaze u zgrade i kuće (to je jako važno, taj zidić ispred ulaza!), zidove i prozore koji na nju gledaju.

Ulica je #onokad izađemo iz portuna i vidimo druge zgrade. Sretnemo susjeda koji nosi kruh iz dućana. Susjedu Luciju ili Branimira (po guštu) koji su nam tajna simpatija. Tomicu koji preglasno pušta glazbu iz drugog stana. Ulica je uvijek nekako zajednička. Dok je stan Karlov, kuća Andrejina, ulica je naša. Tvoja. Ulice postoje otkad i prvi gradovi, a arheolozi i povjesničari kažu da su rođene na prostorima

ILUSTRIRAO DAVOR PAVELIĆ.

današnje Palestine, Izraela, Sirije, Iraka - palestinski grad Jerihon ima titulu najstarijega kontinuirano naseljenog mjesta - govorimo o čak 11 000 godina.

Naša riječ "ulica" je također vrlo stara i zapravo je umanjena staroslavenske riječi (Slaveni su narodna skupina dio koje su i Hrvati) ula/ul koja je označavala tjesnac, klanac, jarugu. Kada smo kod jezika recimo i da se govori o "jeziku ulice" kao drugačijem od onoga koji koristimo doma i oko toga često nastaju nekakvi sporovi s roditeljima.

Često zaboravljamo, ali s ulice gledamo zgrade i vidimo naš grad. Ulice su pune povijesti. Dignemo li nos s mobitela ili asfalta ulice, pogledamo

li prema gore, ulazimo u najbolji vremeplov koji možemo zamisliti, a pročelja zgrada ispričat će nam priče o ukusu, nadanjima, strahovima i osjećaju ljepote tadašnjih ljudi. Ako smo u najužoj ulici na svijetu, "Spreeerhofstraße" u njemačkom Reutlingenu, nećemo puno vidjeti jer se moramo provlačiti kroz 40 uskih centimetara.

Ulica kao igra

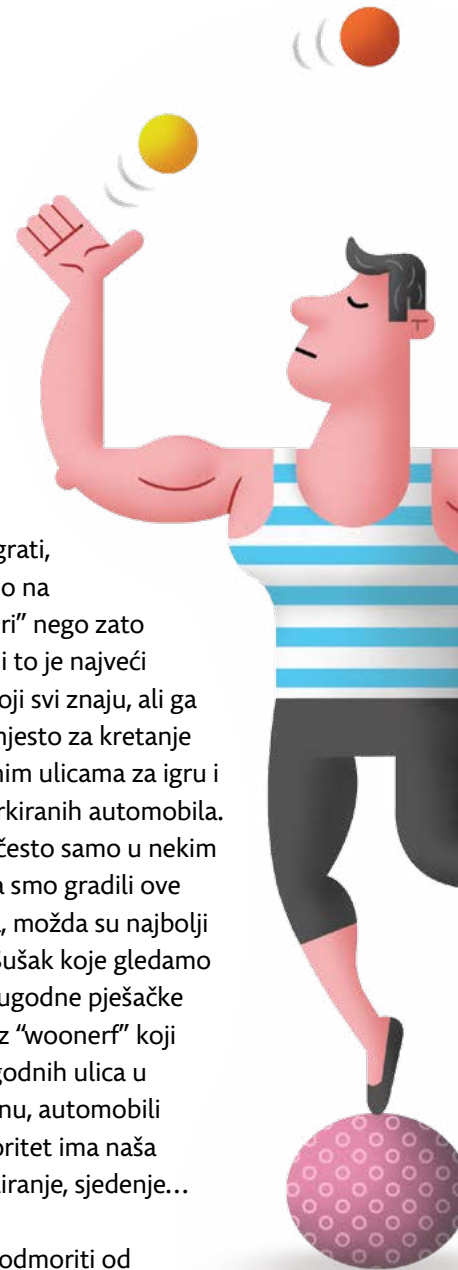
U *Gregovom dnevniku*: Ljetna žega dragi Greg kaže da ne želi van na ulicu jer više voli igranje uz ekran. Zato se mamama i tatama na spomen ulice, djetinjstva i igre ponekad pojavi suza u oku. Na ulicama su nekada bili čak i improvizirani koševi „namontirani“ na kakvu ogradu ili stablo. Igralo se 10/9 (to se i danas igra, ali nekad bi golovi bili zidovi ulice ili kakve stepenice) ili Kocke (igra s loptom, iscrtna

polja kredom po cesti). Lovice. Žmurice. Čitalo se *Junake Pavlove ulice* i plakalo za Nemečekom. I sada je to lektira, ali nije baš toliko draga jer djeluje daleka i drugačija. Danas puno toga nema ne zato jer se netko zaboravio igrati, jer nam je odličan samo Mario na Nintendo Switchu i "youtuberi" nego zato jer su sve zauzeli automobili i to je najveći problem današnjih ulica za koji svi znaju, ali ga olako zanemaruju. Pločnik, mjesto za kretanje pješaka, je, u nekada slobodnim ulicama za igru i hodanje, zatrpan kaosom parkiranih automobila. I voziti se biciklom možemo često samo u nekim kontroliranim uvjetima. Kada smo gradili ove gradove nije bilo automobila, možda su najbolji primjer riječki centar i lijepi Sušak koje gledamo na starim fotografijama kao ugodne pješačke zone. Postoji nizozemski izraz "woonerf" koji označava izgradnju takvih ugodnih ulica u kojima je pješak u prvom planu, automobili i dalje mogu prolaziti, ali prioritet ima naša igra, loptanje, lovljenje, bicikljanje, sjedenje...

Na ulici se možemo odmoriti od ekrana, ali ni ne moramo ako nam on nudi bolju zabavu i zanimaciju. Prošloga ljeta u riječkom naselju Drenova jedna je ekipa uzela poduži produžni kabel, na ulicu iznijela poveću LCD televiziju i Playstation. Igrala se FIFA cijelu noć, a smetao je samo poneki komarac. Na jednak način mogu se zajednički gledati i nogometne utakmice tvoga kluba ili reprezentacije. Lijepo je takve stvari raditi zajedno.

Na ulici (posebno uz one rubove pločnika ili kakav zidić) ponekad

samo sjediš i dosađuješ se što je posebno često ljeti. I to je dobro jer iz dosade se rađaju najbolje stvari. Dosada je na ulici važna jednako kao i bilo koja akcija.

Ulica kao promjena

Povijest poznaje toliko važnih događaja koji su se dogodili na ulici da je nemoguće nabrojiti ih. Ulice su se rušile i mijenjale zbog društvenih revolucija. Napoleon III. u 19. stoljeću srušio je dobar dio staroga Pariza i malih ulica ne bi li napravio velike avenije i spriječio buduće društvene nemire, omogućio lakše kretanje vojske. Ulične barikade simbol su otpora i svaki važan svjetski štrajk dogodio se na ulici. Borba radnika za prava (zbog čega i slavimo 1. svibanj), borba žena za jednaka prava s muškarcima i marševi engleskih sufražetkinja, odvijali su se na ulici. Nakon izlazaka ljudi na ulice padale su vlade i kraljevi.

A opet prema kraljevima ulice imaju imena. S imenom na neki način ulica oživi i dobro je da to ime nosi neki dublji smisao te kada doista važni ljudi dobivaju svoje ulice. Puno ulica nosi imena koja nam ne znače ništa, ne znamo njihovu priču ni važnost.

No ne moraš u ulici promijeniti čitav svijet i ne mora sve biti tako nasilno. Puno toga oko ulice uzimamo zdravo za gotovo. Ulica mora biti tvoja. Zamislimo da veliki investitor u izgradnju neke zgrade ili neki kvart najprije pita desetogodišnjaka ili dvanaestogodišnjaka poput tebe kakvim vidi novi objekt, područje, ulicu. U globalno raširenom poduzeću Arup, stručnom za urbano planiranje, izradili su dokument u kojemu tvrde da sav urbanizam i arhitektura budućnosti treba kretati prije svega od djece i potreba dječjeg života. Kažu da tako nastaju savršeni gradovi za sve. Pitanje je što je to i kako treba

izgledati ulica novog doba za nas mobilne, umrežene, digitalne. Kako izgleda spoj ulice i tehnologije za sada uglavnom vidimo kroz broj nadzornih kamera (kažu da ih u Londonu ima 500 000!). Puno pozitivniji primjer je Google Street View zahvaljući kojemu se u sekundi možemo naći na tisućama svjetskih ulica. To je najveće slavlje ulica ikad izrađeno! U ulici novog vremena sigurno treba biti sigurno, lijepo, stvaralački i opuštano. Ulice i ovakve kakve jesu su dobro mjesto za pokazivanje bilo kojeg stvaralačkog ili umjetničkog talenta - svirati gitaru je ljepše na malom koncertu koji organiziraš za prijatelje i susjede, na ulici možeš i lakše vježbati slikanje, a ne u skućenom stanu. Želimo li raditi nešto od drveta npr. maketu stadiona ili rakete i to je ljepše raditi na ulici, a ne u zagušljivom vlažnom podrumu.

Na ulici možemo raditi puno toga što nam sada ne pada ni na um i ne čini nam se baš normalno. Reći će nam frendovi da smo ludi. Susjedi će nas ogovarati mami. Netko će nazvati policiju jer neće shvatiti da sviraš gitaru prijateljima ili će misliti da piliš njegove daske. Pa što? Napraviti nešto svoje je najbolje što ti se može dogoditi. Pred tobom je ljeto života.

—
SLOŽIO KRISTIAN BENIĆ.
TIP IZ JEDNE BAŠ PRAVE ULICE.

Što čini dobru ulicu? Postoji li recept? Kako je biti beba u kolicima na ulicama koje ne gradimo za bebe? Možemo li mi nešto napraviti?

...ono što nas određuje.

Ulica je osnovni dio svakog urbanog okoliša. Oko nje planiramo, gradimo i izvodimo arhitektonska zdanja: otvorene prostore (trgove, šetališta, parkove, natkrivene prostore

- autobusne stanice, nadstrešnice) i zatvorene objekte (kuće, muzeje, škole)... Pozicije novih ulica i izmjene starih planiraju urbanisti, arhitekti koji se bave prostorom veće površine, i to u suradnji s prometnim inženjerima, ali i drugim strukama.

Ulice koje oblikuju

Ulice nekada mogu izmijeniti izgled cijelog grada. Jednu od takvih rekonstrukcija proveo je barun Georges Eugène Haussmann u Parizu u drugoj polovici XIX. stoljeća. Zbog neplaniranja gradnje Pariz su preplavile male uličice kroz koje nisu mogle proći kočije.

U takvom gradu bilo je teško održavati red, a zdravstveno stanje stanovnika bilo je ugroženo zbog loših higijenskih uvjeta. Hausmann je predložio da se dio grada poruši te da se umjesto uskih uličica izgrade prostrane ulice s drvoredima. Pariz kakav poznajemo danas nastao je upravo zbog tog radikalnog preuređenja.

Ulice koje nisu ulice

Graditelji su u svojoj kreativnosti osmislili najrazličitije forme ulica - ulice koje lebde iznad grada kao što je 'sopraelevata' u Genovi. Takva

ulica omogućava da se pješaci nesmetano kreću gradom i obalnim promenadama dok iznad njih bruji motorni promet. Ne moraju prelaziti pješačke prijelaze ili paziti na neoprezne vozače jer se promet odvija iznad njihovih glava.

Arhitekti grade ulice iz prostora koji nisu bili ulice. U New Yorku imamo primjer ulice po kojoj je nekad vozila teretna željeznica. Nakon što se ukinula takva vrsta prijevoza tereta kroz grad, željezničke tračnice su bile prepuštene zaboravu i propadanju. Zbog svoje atraktivne pozicije, urbanisti, arhitekti i krajobrazni arhitekti su uvidjeli dizajnerski potencijal i od zapuštene željeznice omogućili gradnju zelene promenadne ulice usred grada - s vodoskocima, ležaljka, autohtonim biljkama. Tračnice nisu uklonjene, već su zadržane među gredicama biljaka kao podsjetnik na ono što je nekad ulica bila.

Ulice koje su pristupačne

Korisnici ulice su različiti - to su ljudi, ali i njihovi četveronožni prijatelji. Ulicom se koriste djeca i odrasli. Ulicom voze dječja kolica i invalidska kolica. Neki ljudi ulicom koračaju uz pomoć štapa - kao pomagalom za hodaње, a slijepim osobama, pak, on je pomoć u orijentaciji. Kada se kvalitetno razmišlja o svim korisnicima prostora i uklone se sve moguće prepreke, tada kažemo za ulicu da je projektirana prema pravilima pristupačnosti. Pravila pristupačnosti odnose se upravo

- INTIMA
- PRISTUPAČNOST (SVIMA)
- VIDLJIVOST
- UGODNOST
- INFORMIRANOST
- SADRŽAJNOST
- OSUNČANOST (OMJER SVJETLA I SJENE)
- SMJEŠTENOST U PROSTORU
- ZELENILO

- INTIMA
- PRISTUPAČNOST (SVIMA)
- VIDLJIVOST
- UGODNOST
- INFORMIRANOST
- SADRŽAJNOST
- OSUNČANOST (OMJER SVJETLA I SJENE)
- SMJEŠTENOST U PROSTORU
- ZELENILO

na one kojima je kretanje otežano. Ulice bi trebale imati dovoljno široke nogostupe da prolaznici mogu nesmetano prolaziti jedan pokraj drugoga. Morale bi biti dovoljno široke da prođu dječja ili invalidska kolica, a kad dođu do pješačkog prijelaza za njih bi trebala biti izvedena pristupna rampa da jednostavno kotačima prijeđu s pločnika na cestu i obrnuto. Za one koji slabije vide na podu bi morale biti trake s udubljenjima ili točkama da se sa svojim štapom mogu što jednostavnije orijentirati. U ulici bi među stablima trebale biti i klupice, gdje možemo sjesti, odmoriti se ili odigrati društvenu igru s prijateljima u hladovini.

Šaraj, misli, traži!

Pridonijeti kvalitetnijem životu ulice možemo svi. Kada smo na ulici trebamo poštovati prostor ostalih ljudi kraj nas - ulica je naša koliko i njihova. Sami možemo prepoznati i ocijeniti što nam se sviđa, a što bi trebalo popraviti. Da bismo svoje mišljenje što bolje obrazložili drugima imamo tablicu ocjenjivanja ulice. Na prvoj slici je primjer, a na drugoj prostor za crtanje vlastite ulice i onoga što biste u njoj poboljšali. Krenite!

SLOŽILA GORANA STIPEČ BRLIĆ.

IMA PRAVU DIPLOMU ZA CRTANJE GRADA.

KLAUNOVA KARIJERA POČINJE ROĐENJEM

Ulovili smo jednog klauna. Na ulici. To je Zoran Vukić i umjetnički je direktor skupine klauna Crveni nosovi. Rekao nam je divne stvari o svom zanatu.

Gdje se krije i kako se završava škola za klaunove?

Škola za klaunove počinje rođenjem svakoga od nas, a ako jako želite, kasnije (poslije osnovne i srednje), možete početi usavršavati i brusiti svoj klaunski talent na nekoj od visokih klaunskih škola ili kroz *masterclass* radionice. Dakle, najprije treba uglancati svoje klaunske cipele, navući ih na noge i krenuti po bijelom svijetu tražiti majstore zanata kod kojih se može učiti. Budući da se u okviru klaunskoga kazališta, klaunovi jako puno bave pokretom i oblikom neverbalnog kazališta, često posegnem potražiti inspiraciju među majstorima nijemog filma jer to mi je i iz edukativnih razloga zanimljivo vidjeti.

Postoji li trema prije nastupa?

Jesi li ikada „zablokirao“?

Da, uvijek postoji trema i ona je poželjan element, sve dok nije ona koja paralizira. Ja nisam nikada imao tih problema, ali kao svaki kreativac, susreo sam se s manjkom inspiracije ili ponekad čak i kreativne zasićenosti, koje svakome od nas izvođača donesu potrebu da se povremeno povuče na „pusti otok“, daleko od civilizacije, gdje se, u spajanju s prirodom, događa nov, pozitivan kreativni zanos.

Često nastupaš na ulicama? Što te veže uz ulice? Što te ljuti?

Uz nastupe na ulicama ponajprije me vežu lijepa i pozitivna iskustva. Volim iznenaditi prolaznike nekom vratolomijom, dok su na putu na sastanak, tržnicu, posao, iz škole, vrtića... Ima tu i neugodnih trenutaka, npr. kada se nekome zamišljenom menadžeru, zanesenom u telefonski razgovor, nađeš na putu pa te skoro nagazi, ne primjećujući ili ne mareći preko koga je prešao..

Kako obični prolaznici reagiraju na tvoje nastupe? Reci nam neki najveći „pozitivan moment“ karijere?

Veseli me lijep proljetni dan kada za vrijeme nastupa do mene došće mama s dječicom i kaže kako sam im uljepšao poslijepodne, a još me više veseli kada mi daruju pola svoje šećerne vate. ;o) Najviše mi je žao kada se ljudi boje jer iz straha najčešće čine gluposti, kojima zagorčavaju život i sebi i drugima.

Osjećaš li da se publika i ljudi na ulici mijenjaju kroz vrijeme?

Osjeti se i mijena godišnjih doba i ekonomskih previranja. Klaun na ulici je ogledalo mentalnog i ekonomskog stanja društva, a često je upravo on taj koji donosi glas promjene i u stanju je utjecati na turobnu sliku društva, jer poput leptira, kada zamahne slabašnim krilima, u stanju je na drugom kraju svijeta prouzročiti uragan.

S KLAUNOM RAZGOVARAO ZVONKO RIBAR.
BRBLJAV TIP.

ULIČNA UMJETNOST: JEDINO PRAVILO DA PRAVILA NEMA

Ulice gradova su najveći muzej. I zamisli što - posjet njima je besplatan! I zamisli još nešto - svi možemo izlagati!

U posljednjih nekoliko godina umjetnost je sve više živa na ulicama gradova diljem svijeta. Jeste li primijetili šetajući se s frendovima centrom Rijeke, naprimjer, zgradu na riječkoj Gomili na kojoj su nacrtane glave neandertalca, australopiteka i glava kostura, ili oslikane šarene zidove u Križanićevoj ulici? Ova vrsta umjetnosti zove se ulična umjetnost ili *street art*, a umjetnici ju stvaraju na javnim mjestima (zidovi zgrada, pothodnici, tuneli, mostovi...) kako bi svoje ideje, poruke i svoj aktivizam prenijeli što većem broju ljudi. Za razliku od skupocjenih umjetničkih radova u muzejima i galerijama, ulična je umjetnost besplatna, u njoj može uživati svaki prolaznik. Ulični umjetnici tako oslikavajući ulice, gradove pretvaraju u ogromne muzeje dostupne svima.

Najveći grafit na svijetu

O mega-popularnosti ulične umjetnosti govori i to da je Google čak pokrenuo Street Art arhiv, a nedavno je u Brazilu niknuo najveći grafit na svijetu od čak 3 tisuće četvornih metara. Nacrtao ga je Eduardo Kobra za Olimpijske igre u Rio de Janeiru. Ali, što je uopće ulična umjetnost? To je vrsta umjetnosti koja se počela razvijati sedamdestih godina u New Yorku oslikavanjem podzemnih željeznica. Veže se uz hip-hop glazbu, a označava je buntovan pankerski i revolucionaran duh, sloboda, kritika svjetskih političara... Ova umjetnost uglavnom nosi određenu poruku koja nas upozorava na razne probleme u društvu. Ulični umjetnici su *cool* tipovi koji su često istetovirani, skejtaju, pripadaju lokalnoj hip-hop sceni – iako to nije uvijek pravilo. U uličnoj je umjetnosti jedino pravilo da pravila nema. Smatraju da su gradovi najveće galerije koje mogu postojati te koriste razne površine građevina da privuku što više pozornosti prolaznika. Da bi oslikali ulice,

koriste kantice spreja s aerosolom, ljestve, markere, zaštitne maske... Kako bi oslikali zid neke zgrade moraju odabrati pravi trenutak i mjesto kako ne bi bili kažnjeni jer je nedopušteno oslikavanje javnih površina u gradovima uglavnom zabranjeno. Tako kruži priča o francuskom uličnom umjetniku Invaderu koji je u Londonu zamolio svog prijatelja da odjene fluorescentni prsluk i regulira promet dok je on usred dana postavljao pločice u obliku *Star Wars* likova na jednu od poslovnih zgrada. Navodno su policajci prošli pored njega i nisu ništa skužili.

Artu Ditu, Lonac, Sarme...

Ulični umjetnici najčešće oslikavaju javne prostore koristeći pseudonime/umjetnička imena, dok se neki potpisuju i punim imenom i prezimenom. Najpoznatiji hrvatski *street art* umjetnici i umjetnice koji se kriju iza ludih pseudonima su Lonac, OKO, Lunar, Chez 186, Sarme, Pekmezmed, Sretan Bor, zFast, Pimp My Pump, Artu Ditu... Artu Ditu je luda grupa trojice frendova, umjetnika iz Zagreba koji se nazivaju Kopito Zla, Smeli Fit i Mop Hap, a koji kroz zezanciju kažu da svojim radovima žele poručiti da budeš dobar, slušaš mamu i tatu i ne plačeš u društvu. Kažu i da vole policajce i tetovaže. Sami sebe opisuju kao svemir, a inspiraciju pronalaze u bajkama poput *Priča iz davnina* Ivane Brlić-Mažuranić. I riječke ulice su dom raznim grafitima i muralima najpoznatijih hrvatskih i stranih umjetnika – jedan od njih je zagrebački umjetnik Lonac koji je oslikao veliki mural u Ružičevoj ulici.

Ako su vas zainteresirali ovi zanimljivi umjetnici, a niste do sada vidjeli njihove radove – tenisice na noge, fotić u ruke i krenite u istraživanje umjetnosti na ulicama – prije nego što nestane!

—
MARINA TKALČIĆ.

NEGDJE IZA UGLA GLEDA GRAFITE.

GRAFITI SU MOJA POTREBA

Slaven Lunar Kosanović, grafiter i ulični umjetnik, legenda je domaće scene. Iz prve ruke nam govori kakva strast ga pokreće i kakvi rizici ovog neobičnog posla se kriju iza ugla...

Što te to kada si bio klinac obilježilo i usmjerilo da postaneš to što si danas? Spominje se presudan posjet Berlinu...

U dječjoj dobi na mene su svakako utjecale dječje avanturističke knjige, primjerice *Junaci Pavlove ulice*, *Trojica u Trnju*, *Tarzan*, *Winnetou*, *Bijeli očnjak*, *Kroz pustinju i prašumu*, *Beskrajna priča*. Kasnije *Hobit*, *Brežuljak Watership*, *Gospodar prstenova* i druge. Krajem osnovne škole zavolio sam rap, ponajprije Public Enemy, NWA, Run DMC, LL Cool J-a, EPMD, Ice T-a, Ice Cubea, Das EFX, Cypress Hill. Taj dio je uhvatio plodno tlo kroz doba puberteta, u slično vrijeme kad je počela bujati i ideja o crtanju grafita. Do tada sam s frendom Danielom kroz osnovnu školu crtao filmove i radio foto romane. Imali smo zamisli i o skečevima s još nekoliko prijatelja pod imenom Šund studios, ali ta ideja nije zaživjela. Posjet Berlinu je svakako bio inspirativan, kao i druga putovanja s roditeljima u to vrijeme. Bila su dovoljna da posade klicu nemira i zauvijek ugrade potrebu za kretanjem i istraživanjem: drugih gradova, kultura, ljudi.

Možeš li nam ukratko opisati klasičan kreativni proces rada na jednom grafitu? Zašto voliš mačke? :)

Mačak je jedan od likova koji se pojavljuju na mojim radovima, ima tu i pasa, jazavaca i brojnih drugih životinja. Mačku sam imao i u djetinjstvu i do

relativno nedavno, inspiracija je vidljiva. :) Dok sam bio mlađi nisam bio toliko fokusiran ni organiziran, što je valjda proces odrastanja i djelomično mi je žao zbog toga. Sad radim svaki dan od recimo 9 ujutro do 9 ili 10 navečer, to uključuje i skiciranje, slikanje, crtanje, pripremu projekata, sastanke, online komunikaciju i sve druge parametre posla. Prije rada fotkam zid, ugrubo skiciram rad, razmislim o određenoj poruci vezanoj uz mjesto gdje crtam, nekada spontano napravim motiv koji me veseli.

Što su tvoji roditelji mislili o tvojim zanimanjima i životnom izboru karijere?

Mislim da bi bolje bilo postaviti to pitanje njima. :) Podržavali su ljubav prema crtanju, ali priuštio sam im mnoge strahove i brige i žalim zbog toga. Zahvalan sam za roditeljsku toleranciju i strpljenje, među inim, prema desetinama crtača koji su prolazili kroz naš stan koji je često nalikovao kolodvoru, a zid na terasi, koji smo povremeno koristili kao poligon za vježbanje, Harlemu iz 1978. Ne mislim da su nam grafiti nasušna potreba kao društvu. No, svakako ću ih nastaviti crtati jer su moja potreba.

Ulica i rad na ulici nose vjerojatno svoje rizike. Pamtiš li neke neugodne situacije i kako su one riješene?

Pamtim pozamašnu količinu neugodnih situacija. Oduvijek sam posebno prezirao čopore, sačinjene od pojedinaca s nula osobnih kvaliteta, ali glasne i opasne kad je škvadra iza njih, a vrlo gladne za započinjanjem problema i vrlo okrutne kad je riječ o susretu sa slabijima.

Pamtiš li neke ulične priče u izradi grafita kao posebno drage i uspješne?

Draga su mi pozitivna iskustva vezana uz putovanja, upoznavanje ljudi s raznih krajeva svijeta koji su bili odlični domaćini. Kao mali, uživao sam proučavajući atlase i karte svijeta. Zahvalan sam što su mi crtanje i pristup životu i ljudima omogućili da ga osobno posjećujem i doživljavam.

—
S GRAFITEROM RAZGOVARAO ZVONKO RIBAR.
BRBLJAV TIP.

S.L.K.

Tvoj festival

Parkiće pokraj igrališta nitko ne koristi. Ponekad navratu pokoja mama s bebom, susjed sa psom koji ne čisti kakicu, ali sve je to tako tužno. Pravi prostor za vaš prvi ljetni festival. Svatko u društvu ima neki talent - netko svira gitaru ili kakav drugi instrument (nešto se šuška da nastaje i dobar bend), drugi vole kuhanje i eksperimentiranje s hranom, treći slikanje, grafite, ples... Svi talenti se skupljaju na okup i priprema zabava za cijelu večer ili tjedan. Bez srama i samo opušteno.

Zelene bombe

Prostori između zgrada prepuni su zemlje, ali na njoj ne raste ništa korisno. Izradom i korištenjem zelene bombice to možemo promijeniti. One su jednostavna mješavina gline, gnojiva i sjemenja u obliku loptice-bombice. Glina i kompost kao osnovni dijelovi svake zelene bombice djeluju kao zaštita i "prijevozno sredstvo" sjemenja te olakšavaju njihovo bacanje preko zidova, ograda ili nepristupačnih područja kao što su željezničke tračnice. Kompost nudi hranjive tvari koje će omogućiti klijanje i rast sjemenja, dok glina veže sve tvari u bombici kako se ne bi raspala jednom kada padne na zemlju. Zaprljao si ruke, sastavio bombicu i vrijeme je za šetnju po kvartu... Jedva čekamo sljedeće proljeće.

Tri akcije tvoje frakcije

Ulica je prostor gibanja, kretanja, kemijanja, pokušavanja. Upusti se u neke hrabre razigrane akcije i promijeni svoju ulicu.

Akcije smislila: Brickzine ekipa

Dnevni boravak umjesto parkirališta

Ispred portuna ima jedan komad asfalta koji jako privlači, ali na njemu su parkirani automobili. Kao da u facu govore - tu nema mjesta za tebe, tu nema mjesta za tebe, tu nema mjesta za tebe... S ekipom se uzima stvar u svoje ruke i umjesto 4 parkirališna mjesta ispred zgrade ovog ljeta nastaje privremeni dnevni boravak za ekipu iz ulice. U dogovoru s roditeljima palete koje su ispod zgrade, a nitko ih ne koristi, iznose se na ulicu i zauzimaju se četiri parkirališna mjesta. Likovno nadareni oslikavaju pod, palete i zid, ljubitelji zelenog donose biljke, a neki drugi pak dobru hladnu limunadu. Na paletama se svaku večer radi nešto drugo - igraju društvene igre, raspravlja o stripovima, jedu kokice i ispija limunada.

Smijem li raditi na parkingu ispred zgrade? Čije je to? Javi se svom Mjesnom odboru. Oni ti moraju dati sve informacije o smjeru u kojem ćeš krenuti.

plavi vjesnik

Zvuči nezamislivo, ali 1962. godine televizor se mogao pronaći tek u svakom sedmom od 100 hrvatskih domova! I svi su bili crno-bijeli, baš niti jedan nije prikazivao boju za koje niti programi nisu bili prilagođeni. Prve hit emisije gledalo se skupno, kod prijatelja u zgradi ili u knjižnici, a jedna od prvih domaćih televizijskih serija za djecu koja je tražila takvo domaćih televizijskih serija za djecu Mendoviću koji je uporno svugdje ubacivao slovo "n". Mendo je bio simpatičan plišanac, a nije mu baš bila draga "mantemantika" ... Mendo je bio toliko popularan da je imao i svoj strip u Plavom vjesniku.

Četvrtkom je ispred kioska bila posebna gužva - to je bio dan izlaska Plavog vjesnika, tih 16 stranica novinskog formata, ali ne dosadne politike i propagande već čiste zabave, znanja, znatiželje, dobre priče. U filmu *Imam dvije mame i dva tate* (klasik iz 1968. godine, to treba pogledati!) Draško, glavni junak, ispod školske klupe čita strip u Plavom vjesniku. Ne sluša "mantemantiku".

To je redovito radilo čak 100 000, a ponekad i 150 000 drugih učenika koliko se primjeraka na kiosku prodavalo. Zamisli YouTube video koji u tjedan dana ima 150 000 pogleda! Plavi vjesnik je bio dobar jer su na njemu radili neki od najvažnijih hrvatskih majstora kreativnosti u povijesti. Život je počeo 1954. godine, u vrijeme kada se u tadašnjoj državi Jugoslaviji vjerovalo da je strip za, štetan i da kvari djecu, ali

Plavi vjesnik je to promijenio. U njemu je objavljeno oko 180 stripova hrvatskih autora - Norbert i Walter Neugebauer, Andrija Maurović, Julio Radilović, Žarko Beker, Borivoj Dovniković, Vladimir Delač, Zdenko Svirčić, Otto Reisinger, Zlatko Grgić - najveći su stripaši i karikaturisti u hrvatskoj povijest (to se može dobro provjeriti u knjižnici!), svi su oni crtali i pisali priče u njemu...

Ipak, najvažniji strip bio je *Den Deri - pilot budućnosti*, britanskog autora Franka Hampsona, koji će postati svojevrсни zaštitni znak, nenadmašeni hit među ostalima jer se prvi tiskao u boji. Ali nije bio strip sve što su novine za djecu donosile. Bilo je tu dosta zanimljivosti iz znanosti, povijesti, velike priče o najnovijim otkrićima i dostignućima. Tada se jako voljelo predviđati budućnost i

Djedovi, tate i mame zabavljali su se uz šarene tiskane časopise rađene posebno za djecu. Možda baš uz Plavi vjesnik ili neki drugi sličan časopis. Danas se zabavljamo uz YouTube, PewDiePiea, KingsOfFails... Tko je jači? Kome je bilo bolje? Što nas čeka? Dežurni retrolog i futurolog istražuju.

mislilo se da ćemo 2000. godine imati kolonije na Marsu, putovati letjećim automobilima. Sve je bilo jako napeto i ludo. Preko Plavog vjesnika moglo se doći u kontakt s drugim vršnjacima iz cijele zemlje, ali i svijeta kroz ostavljanje adrese i dopisivanje pismima (papirnatim!).

Zanimacija za retrologe!

Buvljaci su mjesta na kojima ljudi prodaju stare stvari. Na njima se nađe super vrijedne stvari. Ako u tvome mjestu postoji buvljak navрати i pronađi Plavi vjesnik. Ako si više virtualan tip još će ti biti lakše doći do nekog Plavog vjesnika uz online aukcije poput onih na stranici aukcije.hr.

DURO RETROLOG

Vs - YouTube

upiši rezultat /

YouTube je vrlo mlad - slavi tek trinaest godina i ulazi u pubertet. Počeo je 2005. godine, ali toliko nam je promijenio živote da današnjicu teško možemo zamisliti bez njega. Tada smo svi čuli za njega kroz neke zabavne gluposti koje nismo mogli prestati gledati. Tko se sjeća Numa Numa Boya? Chocolate Biscuit tipa? Postoji odlična epizoda animirane serije *South Park, Canada on Strike* koja je skupila na hrpu sve te likove i napravila frku kakvu samo oni znaju spakirati. Važno je znati da smo 2005. godine još imali vrlo spor internet i jedva smo govorili o internetu i gledanju videa na mobitelima! Danas je YouTube znatno više od kratkog smijeha - osim što je najveća video platforma u povijesti, uz njega učimo, zabavljamo se, mijenjamo. YouTube koristi oko milijardu i 300 milijuna ljudi, svake minute *uploada* se 300 sati videa, 5 milijardi sati se pogleda svaki dan, a zanimljivo više ga gledaju muškarci i dečki. Čak 62%. Nezgodno je i da čak 20% korisnika uključi video i napusti ga nakon samo 10 sekundi. Kako znamo da je loš?

Danas je važan fenomen "youtubera" od kojih su neki napravili pravi posao na YouTubeu - jedni se bave modom, drugi dizajnom, treći glazbom, a poprilično njih videoigrama.

Ali mene zanima budućnost. Što čeka YouTube i kako će sve izgledati 2025. godine? Sama suština tehnologije i način funkcioniranja se neće puno pomaknuti od provjerenog recepta, ali bit će sve još pametnije i personaliziranije. Ogroman broj ljudi će na televizorima kao osnovni početni kanal imati YouTube, a ne HRT1. YouTube već sada ulaže u svoje serije i produkcije visoke

kvalitete kroz YouTube Red koji doduše u Hrvatskoj nije dostupan. A nije ni besplatan.

Svjetla je budućnost pred videom od 360 stupnjeva u kombinaciji s VR *headsetovima* jer tako ćemo dobivati odličan osjećaj kao da smo dio priče i još veću kvalitetu. Postat će važan i neki oblik hologramske video projekcije iz mobilnih uređaja. Trebat će se više paziti na kontrolu istinitosti sadržaja. Danas svatko može bilo što ubaciti u video koji izgleda jako ozbiljno napravljen.

Koja je budućnost današnje *jutjuberske* ekipe? To su sada uglavnom mladi ljudi u dvadesetim i tridesetim godinama i teško je zamisliti da će biti jednako zabavni, živahni, privlačni i lijepi kada uđu u četrdesete i pedesete godine života. Bit će zanimljivo vidjeti kako izgleda stari PewDiePie koji sada ima 60 milijuna "subova" i pršti energijom.

Javit će se neki novi. Budućnost YouTubea je u našim rukama. Kreveljenje i pričanje gluposti više nije dovoljno i nikome neće ništa značiti. Trebat će raditi puno kvalitetnije stvari.

Zanimacija za futurologe!

Voziš se liftom, naletio si na vlasnika YouTubea kojemu možeš predstaviti sjajnu ideju budućeg video projekta što mu jamči budućnost! Pred ostvarenjem si sna, ali oprala te trema. Izvlačiš papirić iz džepa na kojem si zapisao zamisli i podsjećaš se. Što na njemu piše?

GRGA FUTUROLOG

Kruzovi su jedna dinamična mala obitelj i pišu super priče sa svojih putovanja. Ova je o tome kako su otišli u kućicu na stablu. Pravu pravcatu! I tamo bili danima...

bit.ly/2rBNrQ4

HCL.hr je prepun odličnih videa i recenzija videoigara pa i o novoj i specifično lijepoj igri *Inked* koju je napravila hrvatska ekipa! Nešto što se ne viđa svaki dan.

bit.ly/2ICzzia

GIF-ova ima i glupih i zabavnih, ali ovi prikazuju čuda antičkoga svijeta na stvarno poseban način.

bit.ly/2KUdrOR

Učenje slikanja i crtanja uz Jazzu je inspirativno. Ali pravo pitanje je možemo li crtati koristeći dron? Ha?!

bit.ly/2rBH52p

Male ulične knjižnice niču diljem svijeta, a od ideja glava ne boli. Nama je sova nekako pobjednik.

bit.ly/2GampDH

Heavy Metal nije samo glazbeni pravac već i ime kultnog strip magazina posvećenog znanstvenoj fantastici i *fantasyju*. S genijalnim naslovnicama.

bit.ly/2wCAf2m

Life Nogging je jednostavno vrh. Kroz pikselizirani svijet nalik *Minecraftu* saznajemo svašta o raznim znanstvenim pitanjima. Bolje od mnogih udžbenika, nema spora...

bit.ly/2ruE568

Prošle je zime u Delnicama pao ogroman snijeg. Dva metra. I jednostavno je genijalno kako je netko likovno nadaren ukraasio golemu hrpu uz cestu.

bit.ly/2GcHfmg

Pričanje priče i to iz svemira. To ne može biti loše.

bit.ly/1BjkmUk

404 Page not found

Uvijek nam možeš dojaviti kakav dobar link ili skrenuti pažnju na svoj YouTube kanal... Šalji na brickzine@2020.eu.

**Bistre
čitancije
i štoševi**

Internetski labirint

Koliko dobrih internetskih sadržaja nam prolazi ispod nosa to više nije normalno. Na kraju uvijek zaglavimo na videu kakve slatke mačkice. Tražimo izlaz iz tog labirinta kaosa i gužve informacijama koje nas ni ne zanimaju.

“Draw their Life” je štosan kanal na kojem se priče o raznim fenomenima i ljudima crtaju rukom. Svijet je osvojila igra *Fortnite*, pa je kroz crteže ispričana i priča o njoj, nastanku, životu... Game ON!

bit.ly/2Khn60c

Sretneš frenda i idete raditi glazbu. “A ja bi da ovo zvuči kao bijesni pas!” Jamel i Stormae u tandemu... Totalno prepuštanje.

bit.ly/2KUBQDK

Toliko se veselimo izvanzemalcima, ali ne bi bilo baš dobro da na njih stvarno i naletimo.. Kanal Kurzgesagt zna zašto bi to bila baš katastrofa.

bit.ly/2nKId2r

Tinkercad

Tinkercad pripada darovima civilizacije. Besplatan, online i s njime radiš prve korake 3D modeliranja i slaganja Arduina...

<https://www.tinkercad.com/>

Softverica za kreativu

Pixlr

Besplatan “online” Photoshop. Ok, ok s nešto manje mogućnosti, ali sasvim dovoljno za imati pri ruci kada se javi kakva dobra “meme” ideja.

<https://pixlr.com/>

Canva

Priče predstavljene kroz infografiku su često najbolje, pa Canva može biti jako korisna.

<https://www.canva.com/>

Tynker

Jedan od onih za učenje programiranja kakvih je stvarno puno u digitalnom svemiru, ali ovaj je za djecu i treba ga imati pri prstima.

<https://www.tynker.com/>

Toontastic

Koraci i učenje animacije nikad nije bilo tako... pa nećemo reći lagano, ali zabavno svakako.

<https://toontastic.withgoogle.com/>

OD FANTASTIČNIH KNJIGA DO REKLJERH VIDEOIGARA

Plaža, valovi, sladoled i bezalkoholni kokteli ključan su dio svakog bezbrižnog ljeta, a želite li u odmor unijeti i dašak predstava, filma, knjige, videoigara, edukativnih izleta sigurno nećete pogriješiti. Za vas biramo sočno, pametno i zabavno čitanje, gledanje, igranje, lutanje...

*Na put te vode: Vedrana Balen Spinčić,
Ana Sušić, Sanja Alijević, Anja Babić,
Natali Bosić, Vedran Vivoda, Barbara Zupčić*

Kanjon Rječine – Mlin Žakalj

Jeste li znali da se u srcu Rijeke – u nekadašnjoj tvornici papira Hartera nalazi ulaz na šetnicu „Kroz kanjon Rječine“? Samo 10 minuta šetnje do samog kraja Hartere dijeli vas od ulaska na šetnicu koja prati tok Rječine i vodi vas prema mlinovima Žakalj i Matešić. Dok budete istraživali ove nekada velebne mlinove, koje je danas priroda gotovo u potpunosti zaposjela i pretvorila u pravu džunglu, osjećat ćete se kao pravi Indiana Jones.

Vila Ružić

Malo dalje od centra grada, na Pećinama, između prekrasnog i bujnog parka s jedne i plaže Ružićevo s druge strane, smjestila se Villa Ružić - spomenička knjižnica obitelji Mažuranić-Brlić-Ružić. Ova kuća mjesto je na kojem se čuvaju i prepričavaju brojne priče iz života ove poznate riječke obitelji. A ako uzmete u obzir da su samo neki od najistaknutijih članova ove obitelji bili ni manje ni više nego Ivana Brlić Mažuranić, Ivan Mažuranić i Viktor Ružić onda znate da je ovo mjesto pravi izvor povijesnih i umjetničkih poslastica, ljubavnih priča, zanimljivih osobnih predmeta i zbirka knjiga. A ako se pitate kako je to živjeti u muzeju, odnosno imati muzej u svome domu, iskoristite jedan od dana otvorenih vrata za posjet ovome posebnom mjestu.

Park šuma Golubinjak

Gorski kotar je uvijek dobra ideja, bilo ljetno ili zima. Kada se sredinom ljeta već lagano zasitimo mora i uzavrelog asfalta, sjednemo u auto ili još bolje – u vlak i zaputimo se prema Gorskom kotaru. Već na Gornjem Jelenju, spuštamo prozorska stakla i udišemo svježiji gorski zrak za nekoliko stupnjeva niži nego „kod nas dolje“. Golubinjak se prostire na području veličine 51 hektar i na jednom mjestu sadržava sve osobitosti i ljepote goranskoga kraja pa tako ondje možete vidjeti čak dvije špilje – Golubinjku i Ledenu, poznati prolaz u stijeni „Paklena vrata“, „Kraljicu šume“ – divovsku jelu stariju od 250 godina, šetati uređenim stazama šume ili napraviti piknik na velikoj livadi koja zauzima središnje mjesto park šume.

Brod na Kupi

U Brodu na Kupi te uz tok rijeke Kupe čekaju mnogobrojna kupališta, ugodno hladna voda, šljunčane plažice i plićaci te umjetno napravljeni maleni slapovi idealni za cjelodnevnu zabavu i „riječne radosti“. Voda je uvijek malo hladnije nego na moru, ali je zato prekrasno bistra. A najbolji je dio što te oči ne peku kad roniš, a ako i progutaš malo vode kad te brat ili sestra u igri potope i nije tako strašno!

LUTAJ JOŠ I:

Putovima Frankopana
Rutom je obuhvaćeno 17
kaštela i dvoraca od kojih
se mnogi nalaze u blizini
mora. Krk, Kraljevica,
Bakar, Novi Vinodolski...

Cassie Beasley: Cirkus Mirandus

“Bit će baš zabavno ovoga ljeta.” Uvjerenost tvrdi desetogodišnji Mihej djedu pogleda uprta u nedovršenu kućicu na drvetu, u iščekivanju jedne od njegovih čarobnih priča o Cirkusu Mirandusu, maštovitim pričama prepunih čarolija i čudesnih likova koje obično završe obećanjem Savijača Svjetlosti o čudu. No ovaj put priča ne staje tu. Što ako djedova priča nije tek priča? Što ako je čudo moguće? Pismo je poslano, čudo zatraženo; cirkus valja pronaći, djeda spasiti.

Julijana Matanović: Vežanje tenisica s jednom nepoznanicom

Dječak Leon nije pretjerano oduševljen hrvatskim jezikom i književnošću, a o pisanju da i ne govorimo. Njegov rječnik je pun poštalice, a jedino što ga zaista zanima je matematika. Zato ga Tinka, djevojčica iz razreda koju ne podnosi, uporno zove Pitagora. No, stvari se mijenjaju za mladog Leona kada završi školska godina i roditelji ga šalju na ljetovanje i tečaj kreativnog pisanja na otok Prvić. Leon ima cool tatu, prezabrinutu mamu, baku koja kao da je ispala iz špijnskoga filma i možda neke nove interese i ljubavi. Čitaj uz oprez, jer možda te inspirira...

Miro Gavran: Ljeto za pamćenje

Dvanaestogodišnji Ivo nije očekivao da će mu upravo ovo ljeto biti najljepše dosad. Namjeravao je napisati knjigu i uživati s prijateljem na Šolti, no planove mu je omeo špijnski zadatak koji je dobio od svoje mame. Agent: Ivo. Meta: djed Luka. Misija: pratiti djeda i njegovu sumnjivu novu djevojku na Lošinju. Je li djed pošaošavio ili je u pitanju prava pravcata ljubavna priča?

Melita Rundek: Hrvač

Jesi li ikada nešto jako želio, ali si se bojao da nećeš uspjeti? Što tada činiš, odustaješ ili se boriš? Ovo je priča o posve običnom dječaku Filipu, koji ima sve želje i nade kao i ostali. Želi se dokazati u hrvanju, postati hrvački sudac jednoga dana, želi da se Ana zaljubi u njega, da mama bude sretna i da se prestane previše brinuti i da tata napokon bude ponosan na njega.

ČITAJ I:

Darko Macan: Ljubožder

Znamo što ćete pomisliti: pa ljeto je, tko bi se htio vratiti u školu!? Ali ovo nije bilo koja škola. Ovo je “Neruševac”!

Madeleine L'Engle:**Nabor u vremenu**

A možda je kucnuo čas za neka puno dalja odredišta, onkraj poznatog i uobičajenog, preko granica našeg vremena i planeta, na krilima klasika u novom ruhu? Krećemo iz ovih stopa...

KNJIGE

PREDSTAVE I FESTIVALI

Za početak raspakirajte školske i spakirajte putne torbe pa via Šibenik! Ondje se svake godine, i to već dugo vremena, održava poznati Međunarodni dječji festival. Ovogodišnji, 58., traje od 16. do 30. lipnja, a uključuje lutkarski, dramski, likovni, glazbeni, filmski i televizijski program hrvatskih i inozemnih umjetnika. Znameniti šibenski trgovi i ulice za vrijeme Festivala postaju mjesta raznih susreta umjetnika i djece i mladih, a ondje se i pjeva, pleše i svira, moderno i pučki. Ima svega kulturnoga, ali i čakule pa usput saznaš i gdje se mogu kupiti „najboje pome“. Na tom festivalu radi puno djece, svojevoljno naravno, pomažu gostujućim kazalištima, pišu svoje biltene, ocjenjuju odrasle umjetnike, sudjeluju na svim mogućim poljima organizacije. Ono, baš pravi festival djeteta!

Iz Šibenika se spuštamo još malo južnije, u Split! Već petu godinu zaredom, Gradsko kazalište lutaka Split sezonu završava revijom Ljetno kazalište za djecu koja, uz predstave, nudi i zanimljiv program radionica u drugim ustanovama u kulturi. Glavni program revije, koja traje od 1. do 6. srpnja, ipak je onaj kazališni, a predstave se izvode

u klimatiziranoj dvorani GKL-a Split u samom centru grada i počinju u 20 sati. Poslije kupanja na Bačama, pravac teatar! Uvijek su rasprodani, pa ako vas put odvede na izgancane splitske ulice i bijelu rivu, što prije po ulaznicu i malo kazališnoga ljetnog zraka!

Tko se ipak uputi u kontinentalne sjeverne krajeve, svoju će kreativnost moći pokrenuti na Špancirfestu u Varaždinu, koji će se ove godine održavati od 17. do 26. kolovoza. Kazališni, glazbeni i ulični program kao i svake će godine obogatiti poznati dječji park kreative, koji ugošćuje lutkarske i kazališne ansamble te razveseljava mnoge svojim svirkama, ups, glazbenim repertoarom. Dakako, tu će se naći i mnoge interaktivne likovne, glazbene, plesne i umjetničke radionice za djecu svih uzrasta, od „pelenaša“ do osnovnoškolaca.

I izvan granica naše turističke zemlje je zabavno! U susjednoj nam Sloveniji, u gradu Mariboru, međunarodni festival Poletni lutkovni pristan rastura cijeli mjesec kolovoz. Raznovrsni besplatni programi prije svega su namijenjeni djeci s obzirom na bogatu ponudu slovenskih i inozemnih dječjih lutkarskih predstava, no tu su i predstave za odrasle, izložbe, instalacije, koncerti i drugi popratni

sadržaji. Inače, Maribor ima novo i genijalno kazalište lutaka, s nekoliko pozornica, izložbenim prostorom, ljetnom scenom na otvorenom, a sve to izgrađeno je u bivšem samostanu!

Još smo malo u susjednoj zemlji. Festival Lutke u Ljubljani, održava se početkom rujna svake druge godine, znači bienalno, i to parnih godina. Što znači - 2018. je ta! Lutke su s godinama postale najkvalitetniji lutkarski i kazališni festival. Sve više je na tom festivalu lutkarstva za mlade i odrasle, no ipak ga ne zaobilazimo u ovom malom pregledu. U Ljubljani možete vidjeti predstave iz cijeloga svijeta, a to je zaista rijetkost u našoj regiji. I sam grad je zaista lijep, pun ljetnih festivala kao što je i Emonska promenade, a ako vas opali vrućina na asfaltu, zbrišite uspinjačom u Ljubljanski dvorac, tamo je i Lutkarski muzej. Ljubljana fakat voli lutke!

Najbolje domaće i inozemne lutkarske predstave za djecu od 15. do 21. rujna združiti će 51. međunarodni festival kazališta lutaka – PIF u Zagrebu. Da, možda je PIF najviše dostupan malim Zagrepčanima jer škola je već počela, no kako ljetni dani još traju, možda netko za vikend zapali na kupanje u zagrebačkim fontanama.

FILMOVI i SERIJE

Veliki zli lisac (Le Grand Méchant Renard et autres contes...) – nakon što pročitate istoimeni strip, pogledajte i njegovu animiranu filmsku adaptaciju. Podijeljen na tri međusobno povezana dijela u kojima su glavni likovi životinje koje žive na farmi, ovaj veseli i šarmantan film namijenjen je svim uzrastima, a posebno onima koji ponekad poželes pogledati film koji ne pršti 3D efektima i računalno generiranim likovima i trikovima!

Brailleovo srce (Le coeur en braille) – ovaj francuski igrani film priča je o djevojčici Marie koja zbog rijetke bolesti pomalo gubi vid. Međutim, Marie je talentirana čelistica, odlučna u namjeri da se upiše u prestižnu glazbenu školu, ali za to joj treba pomoć koju pronade u Viktoru, prijatelju iz razreda koji je zaljubljen upravo u nju. Brailleovo srce odličan je i inteligentan film o prijateljstvu, ljubavi i odrastanju.

Adventure time – možda ste već, lutajući po mnogobrojnim televizijskim kanalima naišli i na ovaj šareni crtani serijal i zarazili se bizarnim pričama i pomaknutim humorom čudnovatog svijeta. Smješten u postapokaliptičnu zemlju Ooo, *Adventure time* prati zgrade i nezgode hrabrog dječaka Finna, njegovog najboljeg prijatelja psa Jakea te ostalih neobičnih likova kao što su princeza Bubblegum, Ice King, vampirice-rokerice Marceline ili dražesnog robota-igračice konzole BMO-a.

Pokretni dvorac (Hauru no ugoku shiro) – jedan od razloga zašto volimo japanske anime je i animacijski Studio Ghibli i njegov najpoznatiji autor, Hayao Miyazaki. Pokretni dvorac spaja vrhunsko crtačko majstorstvo i uzbudljivu priču punu zanimljivih likova, čovjekolikih životinja, vještica, čarobnjaka i čudnovatih strojeva. Film koji niti u jednom trenutku nije dosadan i koji ćete poželjati pogledati ponovno.

GLEDAJ I:

Goonies (The Goonies)

Jedan od najutjecajnijih filmova za djecu bez kojega ni popularni serijal *Stranger Things* ne bi bio ono što jest.

Doctor Who

Za one koje zanimaju pustolovne priče, svemir, izvanzemaljci, putovanje kroz vrijeme, i općenito koji vole mozgati za vrijeme gledanja serija, ali i nakon.

ILUSTRIRAO: DRAČAN KORDIĆ

Bear with me (PC - Steam)

Igra nastala u malom zagrebačkom studiju pod imenom Exordium Games. Sama igra je pravi *oldschool* primjerak 2D *point and click* avanture i ako ste igrali barem jedan naslov žanra, prikovat će vas ispred računala, a moguće i vaše roditelje. Glavni protagonisti su dinamični i zabavni duo, Amber i Ted. E. Bear. Njihov odnos je jednako zanimljiv i zabavan, protkan humorističnim dijalozima. Amber je školarka bujne mašte koja istražuje kamo je nestao njezin mlađi brat, a Bear je bivši privatni detektiv koji joj pritom pomaže.

The Last Guardian (PS4)

The Last Guardian je uistinu predivna igra koja prikazuje srdačan odnos dva nespojiva lika - bezimenog dječaka i divovskog stvorenja po imenu Trico. Kroz igru oni razvijaju uzajamno povjerenje, komunikaciju i suosjećanje unatoč nevjerojatnim preprekama koje im stoje na putu. Iako će vas ponekad nažvircirati prepreke u komunikaciji ova dva lika, kraj putovanja topi i najtvrdja srca te donosi ispunjenje odigranom igrom.

IGRE

Shadow of the Colossus (PS4)

Kada je igra 2005. uz PS2 ugledala svjetlo dana bila je otkrivenje za svakog gejmera. Raskošnog izgleda i originalne priče donijela je nešto novo, do tada neviđeno i ubrzo je postala bezvremenski klasik. Jedanaest godina kasnije imate tu čast i mogućnost isprobati potpuno obnovljenu igru na vašem PS4. Sama igra se odvija u drevnom svijetu, gdje mladi ratnik Wander i njegov konj Agro nose preminulu voljenu u zabranjenu, zapečaćenu zemlju. S mitskim mačem i običnim lukom, Wander se nada iskoristiti bajkovitost zemlje koja sugerira da nešto u ovoj izoliranoj pokrajini ima mogućnost vraćanja mrtvih.

Grim Fandango Remastered (PC)

Vjerojatno ste do sada shvatili da ovo piše jedan *oldtimer* koji ipak zna da kod video igara neki žanrovi izađu iz mode, no zna i da su neki elementi igara sama umjetnost i postaju bezvremenski. I stoga bi ih svatko trebao barem pokušati odigrati. Likovi puni suosjećanja i velike priče nikada zapravo ne izađu iz mode. *Grim Fandango*, osobito u obnovljenoj verziji, odličan je primjer takve igre. Besprijeckorno pripovijedanje, likovi bez premca i topli humor uvrstili su ga u bezvremenske klasike. Većina likova su kosturi, uglavnom preminulih ljudi, no to ih ne sprečava da budu ljudskiji od većine likova videoigara.

IGRAJ I!

Gone Home

Gone Home vam daje cijelu kuću za istraživanje, a kako to činite, ta kuća polako otkriva priču o ljudima koji tu žive.

Life is Strange

Nalazimo tu svakakve likove i životne borbe koje treba voditi s njima, poput zlobnih djevojaka, povlaštenih snobova naviknutih da je sve po njihovom i mnogih drugih pozitivnih i negativnih likova.

LUCKASTI UŽUPIS: SVATKO IMA PRAVO NA LIJENOST

Bili smo u glavnom gradu Litve Vilnius. I naši genijalni Užupis, umjetničku republiku koja Dan državnosti slavi na svjetski dan šala. 1. aprillitiiti...

Od prijatelja sam Viberom dobio fotku plaže na Kantridi. Ljudi su se kupali, a ja sam stajao ispod stabla u Vilnius, središtu glavnoga grada Litve čekajući prestanak kiše na sedam stupnjeva Celzijevih. Srećom sam ponio kapu. Travanj je kucao svoje zadnje sate...

Dakle, prva i očita stvar o Vilniusu je da se nalazi na sjeveru Europe i to u onom njenom dijelu koji nam nije toliko atraktivan i poznat kao npr. švedski Stockholm ili norveško Oslo. Litva ne pripada skupini tako bogatih i najjačih europskih zemalja, ali Vilnius je ipak jako lijep, simpatičan i uzbudljiv grad. A uzbudljivim ga posebno čini Užupis, tvorevina koja se naziva samostalnom republikom, a dan državnosti slavi 1. travnja ili aprila. Iz toga je već puno toga jasno - to mora biti neka šala.

Užupis je jedan od najstarijih dijelova Vilnius. U njemu nema modernih staklenih nebodera kao u suvremenom dijelu grada, a zgrade i kuće su stare

Izdvajamo neke posebno drage rečenice
Ustava Republike Užupis:

1. Svatko ima pravo na život pored rijeke Vilnije i rijeka Vilnia ima pravo teći pored svakoga.
3. Svatko ima pravo na smrt, no ono nije obaveza.
4. Svatko ima pravo na pogrešku.
5. Svatko ima pravo na jedinstvenost.
7. Svatko ima pravo ne biti voljen, no to nije nužno.
8. Svatko ima pravo na neprepoznatljivost i anonimnost.
9. Svatko ima pravo na lijenost.
10. Svatko ima pravo voljeti mačku i brinuti se o njoj.
12. Pas ima pravo biti pas.

i niske što nas ne čudi. Užupis je godinama bio najopasniji i najjeftiniji kvart Vilniusa, a urušene kuće naseljavale su prostitutke, kriminalci i beskućnici. Šetati se Užupisom

bez dobrog razloga nije bilo preporučljivo. A onda su 1997. godine stvar u svoje ruke uzeli umjetnici - proglašavaju Užupis samostalnom državom s vlastitim ustavom, upravom, zastavom, valutom i vojskom. Pored toga, stanovnici se imenuju novom vrstom ljudi, postaju tzv. „homo artisticus“, suprotno dotadašnjem „homo sovieticusu“ ili „homo capitalisticusu“. Na manje od jednog kilometra četvornog i danas živi oko 1000 umjetnika, pa oni čine sedminu ukupnog stanovništva Užupisa. Umjetnost u Užupisu živi na različite načine - u zatvorenim galerijama koje nisu veće od tri kvadrata, na trgovima i ulicama koji su postali galerije sa zanimljivim instalacijama poput plahte iznad obližnje rijeke, grafitima na zidovima, kipovima poput kamenog jajeta. U Užupisu se često koristi i politička provokacija pa se tu nalazi i Tibetanski trg, trg zemlje koju Kina drži okupiranom i ne priznaje joj samostalnost. Knjigu pak možete posuditi iz malene zajedničke drvene knjižnice usred parkića...

Ipak, najveća je fora Ustav Republike Užupis koji je preveden na niz svjetskih jezika i postavljen na pločama uz zid glavne ulice. Rečenice u ustavu su s jedne strane nezancija, a s druge lijepa poruka kako biti bolji ljudi i činiti bolje društvo.

13. Mačka nije obavezna voljeti svoga vlasnika, ali mora pomoći kada je to potrebno.
17. Svatko ima pravo biti nesretan.
21. Svatko ima pravo cijeniti vlastitu nevažnost.
22. Nitko nema pravo na oblikovanje vječnosti.
23. Svatko ima pravo razumjeti.
24. Svatko ima pravo ništa ne razumjeti.
26. Svatko ima pravo proslaviti ili ne proslaviti rođendan.
33. Svatko ima pravo plakati.
34. Svatko ima pravo biti neshvaćen.
35. Nitko nema pravo kriviti drugoga.
36. Svatko ima pravo na individualnost.
38. Svatko ima pravo ne bojati se.
39. Nemoj pobijediti.
40. Nemoj uzvratiti udarac.
41. Nemoj se predati.

U Vilniusu je fora i svašta nešto drugo, a posebno je dojmljiv centar Kabyls. U njemu je pod krovom složen skate park u koji dolaze i roditelji s malom djecom i svi skupa se zabavljaju skejtanjem.

Živio Vilnius pa i kada se nosi kapa u proljeće!

— **ZVONKO RIBAR.**
TOTALNO PODVOJENA
LIČNOST.

ILUSTRIRALA VANDA ČIŽMEK.

Jučer je Gladuš pet puta oprčao cijelu ulicu. Igrao se lovice sa svojom kujicom Štrudlicom i Anom s petog kata. Jutros se probudio slijepljen za krevet, skoro pa skuhan. Čini mu se da je vani 1000 stupnjeva iako je 35. Odljepio se Gladuš s kreveta i uletio u tuš. Žedan je kao slon, ali i gladan kao vuk. Mama i tata su na poslu, a hladnjak je prazan toliko da se čini da kruli od gladi. Pronjuškao je Gladuš sve džepove u kući i sasuo na stol siću koju je našao. Čini se da ima dovoljno za sendvič. Ali ne jede mu se sendvič, prevruće je za žvakanje. Jede mu se nešto slatko i vočkasto. Osvježavajuće i ljetno. Ali mu se ne žvače.

Baš nikako mu se ne žvače. Sinula je Gladušu ideja pa je otrčao u ormar i izvukao omiljenu vreću iz svoje kolekcije platnenih vreća. Onu s namrgođenim kruškama. Izletio je iz stana i dobiciklirao do tržnice. Odlučio se za *Ljubičasti Smučko*.

Recept za Gladušev "Ljubičasti Smučko"

- Prvo i prvo, odi na najbližu tržnicu (tržnice su uglavnom otvorene do popodneva).
- Prošetaj tržnicom i baci oko na voćke i povrćke. Stabljkice i gomolje. Udahni i pomiriši. (Osim kad prolaziš kraj kiselog kupusa, tad začepi nos.)
- Uvijek kupuj kod nekoga čije voće i povrće ne izgleda baš najsavršenije na svijetu (pokoja crna točkica i neuredan izgled često su znak da je namirnica uzgojena bez puno umjetnih dodataka)
- Kupi mjericu borovnica, mjericu malina i jednu bananu.
- Popričaj s ljudima na tržnici. Čak i ako te pitaju tisuću pitanja kao gdje ti je mama ili kako ti je tetka. Podruži se, ljeto je. Praznici su. Lijepo je biti drag.
- Ako na tržnici nema, u obližnjem dućanu kupi tekući jogurt i cimet u prahu (a možda ga imaš i u nekom maminom tajnom pretincu za kolače, provjeri!)
- Dođi doma (i probaj ne pasti s bicikla). U mikser ubaci 20 opranih borovnica, 10 opranih malina, jednu oguljenu bananu i jednu šalicu tekućeg jogurta. Ako želiš da tvoj *Smućko* bude slađi u njega ubaci i žlicu meda i žličicu cimeta u prahu. Ako ne želiš da tvoj *Smućko* bude jogurtast, umjesto jogurta ulij šalicu narančina soka.
- Miksaj, miksaj, miksaj (i ne guraj prste u mikser!) i smiksaj dok ne dobiješ ukusan *Smućko* ljubičaste boje.
- Popij na slamku ili bez.

Smućko može postati sladoled

Ako ti ostane dovoljno *Smućka* ili se u zadnji tren predomisliš i shvatiš da ti se zapravo ni ne jede ni ne pije već liže sladoled, Gladuš ti savjetuje da svoj *Smućko* izliješ u plastičnu šalicu i na sredinu šalice

staviš žlicu. Zaledi *Smućka* na barem 5 sati, izvuci ga iz šalice i imaš ukusan sladoled.

Jesi isprobao? Ako jesi, ocijeni Gladušev recept.

*Želiš li nešto dodati ili maknuti iz *Smućka*?*

Kad ga jede s prijateljima, Gladuš o sladoledu baš jako voli raspravljati. Zanima ga tako čačkaju li prodavači sladoleda uši dnom korneta ili što je bolje pojesti prije, čokoladno dno ili kremasti vrh sladoleda? Zanima Gladuša može li se od prebrzog jedenja sladoleda zalediti mozak. Ovoga mu je ljeta najveći misterij u kojem se agregatnom stanju nalazi sladoled u trenutku kad ga ližeš.

- a.) Tekućem
- b.) Krutom
- c.) Plinovitom
- d.) (postoji li još kakvo agregatno stanje)?

JELENA PERVAN.

IZBACUJE RECEPTE I PRIČE IZ RUKAVA.

Ljubičasti smućko

Par sastojaka, malo igranja rukama, prljava kuhinja (ljuta mama?) i uživancija u moru okusa.

Slikovnica na jastuku: “Ema spava negdje drugdje”

Skroz suprotno od onoga što biste pomislili, slikovnice nisu samo za malu djecu. I sad ću otkriti jednu koja će to pokazati, i dokazati. Ne zna za nju puno ljudi, zapravo je skroz dobro čuvana tajna pa nemojte nikome reći da sam vam ja rekla. Dakle...Potražite slikovnicu *Ema spava negdje drugdje*. Pisala ju je i risala književnica imena i prezimena Pija Lindenbaum, na švedskom. Ne znate švedski? Nikakav problem, jedna odlična prevoditeljica ju je prevela na baš odličan hrvatski.

Pa tko je ta Ema, i gdje je to drugdje i zašto tamo spava? To je jedna djevojčica – kao vaša mlađa sestra, otprilike – i prvi put će prespavati kod svoje najbolje prijateljice Rose. Tata je vodi, ona je uzbuđena i jedva čeka da tata već jedanput ode doma i da avantura počne. Ali nije oduševljenje jedino što obuzima Emu: našla se na mjestu na kojemu nikad nije bila, i sve joj je strano i čudno. Miriši drukčije nego kod nje doma (po siru i po parfemima), i Rosa nije sama kod kuće, već je tu cijela gomila ljudi – i životinja. Tu su, redom: Rosina baka, koja je jako stara i može si izvaditi zube. Pa malo šugav pas „s bljak kvrgom na glavi”, koji se - malo nelogično - zove Konjić. Pa dva zamorca u kutiji, koji previše skviče i ciče, i još i smrde k tome. I tu je Rosin stariji brat Elmer – strašno zanimljiv lik. U razbacanoj sobi trešti mu glazba, on je ispružen na krevetu, u prljavim tenisicama, i sve i svatko mu ide na živce. Znaate već kako je to. Ema i Rosa igraju razne igre i to je zabavno –

s Rosom je zabavno uvijek. Ali večera nije zabavna jer Rosin tata poslužio je nešto žuto i ljepljivo i Ema je ostala gladna. Sva sreća da je Rosa mami ukrala kekse – što nikako nije lijepo, ali eto, nekad se moraš služiti nelijepim sredstvima. Curama se onda jako žuri u krevet, jer „kad spavaš kod prijateljice, onda ležite i brbljate cijelu noć.” I sve je bilo super dok Rosa - koja uvijek spava u mraku - nije ugasila svijetlo Emi - koja kod kuće ima lampicu koja gori cijelu noć.

I dok njezina prijateljica sretno hrče, Ema je najbudnija ikad. U strahu od nepoznatog psa u nepoznatoj kući. Izađe iz sobe, u hodnik s milijardu vrata, i oprezno otvori jedna... I reći ću vam samo da Emine dnevne pustolovine nisu ni sjena onome što je doživjela i proživjela te noći. Sve se vrti oko goleme torte sa šlagom i trešnjama, četveronožnih nevaljalaca u čizmicama i ormarića ispod sudopera.

Zašto baka ne može zaspati, i što to lupa ispod sudopera? Možda da skupa provjerite žive li ispod vašeg sudopera doma neka tajanstvena bića? Ako ne žive, biste li ikad tamo dolje prespavali?

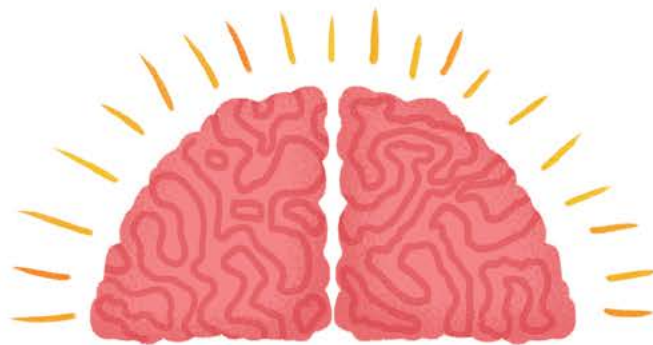
Napeto je, smiješno i uvrnuto, i sigurna sam da će vas oduševiti. A kad vas nešto oduševi, onda uvijek to morate jako brzo prenijeti dalje, da potraje što dulje. Zato uzmite Emu i pročitajte je mlađem bratu ili sestri. Čak ne morate niti čitati sav tekst, nego ga smišljati po slikama. I kad skupa pročitate slikovnicu i razveselite se u tandemu, nagradite se filmićem o Emi i Rosi. Film se zove isto kao i slikovnica, a kako doći do njega – pitajte tatu i mamu. Oduševljenje za cijelu obitelj.

—
ANDA BUKVIĆ PAŽIN.
NIJE LIK IZ SLIKOVNICE.

Neki ih zovu taktilnim stazama. Drugi senzornim putevima. Profesionalci refleksološkim stazama. Koje god riječi za njih koristili one su izrazito korisno pomagalo u odrastanju mlađem bratu, sestri i ostaloj djeci iz ulice. A riječ je zapravo o nečem relativno jednostavnom - stazi na tlu dugoj otprilike 2 metra na kojoj postoji pet ili više polja s različitim podlogom - u jednom polju je kamenje, drugom zemlja, trećem drvo... i tako po volji kao u kakvom receptu. Dvije dobre vijesti - taktilne staze jako su korisne za djecu u ranim godinama razvoja, a moguće ih je obiteljski i samostalno napraviti kao korisnu zabavu jednog sunčanog vikenda.

U čemu je trik?

Na stopalima iliti tabanima nalazi se čak 7 000 živčanih završetaka koji vode do cijelog tijela. Upravo zato izlaganje različitim osjetima poput tvrdog hladnog kamena ili toplog hrapavog drveta utječe na mentalni razvoj, bolju koncentraciju i jednostavno dobar osjećaj opuštanja. Na stopala u debelim tenisicama i cipelama jako zaboravljamo, ali njihov kontakt s pravim tlom je koristan i potreban. Izraditi samostalno taktilnu stazu nije teško i u svakoj ulici bi trebala biti bar jedna. Zato izaberite neki dio uz vlastitu zgradu u dogovoru sa susjedima ili pak, ako živite u kući, dio dvorišta na kojem ćete stvoriti taj poseban putić. Staza prvo treba dobiti oblik i to je najvažniji i najkonkretniji dio izgradnje. Za oblikovanje možemo koristiti komade drveta, kamenja, ali najbolje je izraditi ga od pune opeke/cigli - svaka je duga 25 cm i trebat će ih jedno 25 za stazu od 2 metra.

SKINIMO ČARAPE, OSJETIMO STOPALA!

Stopala su puna živaca i jako je važno da osjete zemlju, kamenje, pijesak...

Posložite ih u dvije trake s oblikovanim poljima koja ćete napuniti materijalom za hodanje. Popunjavanje polja je sladak i jeftin zadatak. Trebate sitno i veće kamenje (s plaže), par kantica pijeska (teren za odbojku na plaži ili neko gradilište), komade drveta raspiljene poput kriški salame ili kora (ostalu nakon piljenja ili cijepanja drva) te zemlju (iz obližnjeg šumarka) u koju presadimo travu ili kakvu drugu biljku pogodnu za gaženje. Svaki materijal se stavi u svoje polje, sve se lijepo oblikuje i to je zapravo to. Vrijeme je za izuvanje obuće i prezentaciju mlađem bratu ili sestri. Osjetimo stopala u punom sjaju!

Vidi odličan primjer igre tate i djece na stranici [Play at Home Teacher bit.ly/292ZAoi](https://bit.ly/292ZAoi).

— **LUCIJA JANČEC.**

KAŽE DA NE GAZIŠ PO STAKLU I ŽARU.

Većina ljudi ima težnju da odgovori na tri važna pitanja: tko su, odakle dolaze i kamo idu. Traganje za tim odgovorima je proces koji počinje već u djetinjstvu. Nastavlja se odrastanjem, sazrijevanjem, starenjem duž cijeloga životnog puta. Moguće je da nam se iz različitih životnih dobi mijenja perspektiva potrage.

Tema o kojoj pišem složena je i slojevita, možda se i ne da uhvatiti riječima. Ono što bih mogla napraviti u ovom tekstu jest, vođena svojim iskustvom i iskustvima drugih ljudi, podijeliti dragocjene alate koji bi ti mogli pomoći na vijugavom putu odrastanja. Moja je želja da te stručnim znanjem podržim, a moj san da će te podrška motivirati i pomoći ti da budeš bliži/a sebi, zadovoljniji/a sobom i sretniji/a.

Problemi, problemi...

U svom radu susrećem se s mladima koji traže pomoć zbog različitih problema te često čujem: „posvađao/la sam se s prijateljem ili prijateljicom; nesretno sam zaljubljen/a, imam loše ocjene u školi, roditelji me ne razumiju, ne mogu pronaći prijatelje, ne uklapam se u društvo, brinem se za svoju budućnost, osjećam da sam različit/a od drugih, moji roditelji se razvode, roditelji nemaju vremena za mene, nitko me ne razumije,

ružan/a sam, predebeo/la sam, premršav/a sam, odustajem, moj život nema smisla, ja sam promašen slučaj, nitko me ne voli“ i slično. Jesi li se prepoznao/la u nekom od nabrojanih problema ili bi dodao/la još neki svoj?

Zaokupljenost problemima donosi nezadovoljstvo u naše živote. Zanimljivo je kako uvijek više ističemo negativno, prije gledamo problem i skloniji smo se požaliti, a sve pozitivno, vrijedno i dobro često umanjujemo ili ga nismo svjesni. Važno je znati da se život ne sastoji samo od problema. Koliko si se puta pitao/la koje su tvoje vrline, dobre strane, vrijednosti po kojima si ti poseban/a i doprinosiš ovom svijetu. Znam, nije lako odgovoriti na ovo pitanje. Međutim, isto tako znam da svatko to posjeduje. Iz mog iskustva i rada s mladima znam da često treba puno vremena da se sjete svojih vrlina dok negativne strane lako nabroje i preuveličaju.

Baš zato što je to izazov, pozivam te da pokušaš pronaći u sebi dvije svoje vrline, dobre strane ili vrijednosti po kojima si ti poseban. Možda ih i drugi imaju u toj kombinaciji, ali ne mari za to, možda ih imaju, ali žive na drugačiji način. To su i dalje tvoje dvije vrline koje će te voditi na životnom putu. Zapiši ih i zapamti, to je tvoje blago. Ako ti isprva ne dolaze, to nije znak da ne postoje,

ILUSTRIRALA KLARXY.

PUT U AVANTURU TRAGANJA ZA SO

pokušaj se više usredotočiti. Ako i dalje ne uspiješ, pokušaj pitati svoje prijatelje, obitelj, učitelja/icu, nastavnika/icu ili druge bliske ljude što oni misle koje su tvoje pozitivne osobine.

Tražiš samo dvije vrline. Naprimjer, to mogu biti izgled, pamet, temeljitost, radoznalost, komunikativnost, lakoća, humor, ustrajnost, fizička koordinacija, kreativnost, nadarenost za ples, pjevanje, crtanje, sposobnost da razumiješ druge, sposobnost da podržiš druge ili im pomogneš... Ne brini, ne moraš se ograničavati, to mogu biti različite osobine.

Zabava putovanja

Na putu odrastanja nailazit ćeš na izazove. Pokušaj se u tim situacijama sjetiti svojih vrlina, pokušaj crpiti snagu iz njih i neka ti one budu pomoć za pronalaženje rješenja.

S vremenom ćeš otkriti još svojih dobrih strana. Ako budeš nastavio s procesom otkrivanja svojih pozitivnih osobina

bolje ćeš upoznati sebe, više ćeš se voljeti i više ćeš vjerovati u sebe. Počet ćeš otkrivati i prepoznavati vrline drugih i moći ćeš birati ljude koji ti više odgovaraju. Nadalje, bolje ćeš moći odrediti koji ti ljudi manje odgovaraju i koje su njihove osobine. Vjerujem da otkrivajući sebe možeš imati višestruke dobiti, bit ćeš sigurniji/a u svoje reakcije, imati ispunjeniji život i biti zadovoljniji/a. Ne zaboravi da je proces otkrivanja svojih pozitivnih strana zabavan. Uživaj u procesu! Pokušaj to gledati kao igru i ne zaboravi uključiti u otkrivanje sebe sadašnje prijatelje i druge važne ljude. Sigurna sam da ćeš i ti uspjeti pronaći barem dvije stvari u kojima si poseban/a i pomoći drugima da učine isto na životnom putu.

Koncentrirajući se na svoje vrline i dobre osobine možeš promijeniti perspektivu gledanja na svijet i događaje u svom životu. Vidjet ćeš da za svaki problem postoji više rješenja i da uvijek možeš zatražiti i dobiti podršku. Budi zahvalan/a što si upravo takav/a kakav jesi jer te to čini posebnim/om što i jest izvor tvoje snage. Želim ti da, time što ćeš više poznavati i cijiniti sebe, budeš inspiracija u životima drugih ljudi.

—
JASMINKA TEŠEVIĆ.
KUŽI PSIHU.

BOM

Svi imamo pozitivne strane pa i kada vjerujemo da smo izgubljen slučaj, tama i tuga. Ali nismo... Baš nikada!

Alat u ruke (i pazi prste!): Drveni držač za tablet

Ogromnim mukama gledanja omiljenog youtubera na nespretnom tabletu došao je kraj. Napraviti ćeš svoj držač.

Malko sam se olako prihvatio zadatka pisanja nečeg namijenjenog onima koji bi se možda htjeli odvažiti u radu s drvom. Ništa lakše – bila je moja prva reakcija. Međutim, kako je vrijeme prolazilo počeo sam pomalo shvaćati da to uopće nije tako jednostavno. Uglavnom, kako se bližio termin slanja teksta moj entuzijazam je pomalo nestajao. Nisam znao kako ni početi. Zato sam uspješno smišljao raznoliku paletu izgovora zašto kasnim s tekstom. Mislim da se to zove strah od (ne)uspjeha, hahaha... Uz "With the little help of my friends", kako se danas naziva neprekidna zvonjava telefona na kojem piše Urednik, ipak sam nadvladao strahove i počeo pisati.

Zašto ovo pišem?

Zato što, ako se odlučite na početni korak u radu s bilo čime, a tako i s drvom, prvo morate savladati vlastite strahove. Treba vam želja i treba

jednostavno krenuti... Pa, što bude. Moj je prijedlog: napravite si jednostavan stalak za mobitel ili tablet.

Koji alati su nam potrebni?

1. Pilica – bilo kakva pilica koju nađete u kući, može biti ona fina za željezo ili malo grublja, može i modelarska pilica koja je vašem tati ostala iz nekih prošlih vremena.
2. Malo brusnog papira – preporučujem vam brusni papir granulacije 80 ili 100 (granulacija je onaj broj koji piše na poledini brusnog papira i govori nam koja je zrnatost. Što je broj manji to je brusni papir "grublji".) Ako nemate brusnog papira, nema problema, pronađite u kućnom alatu nekakvu staru turpiju. Ako nema tata, onda ima deda.
3. Ljepilo – najlakše i najbrže ćete raditi sa sekundnim ljepilom – ono što jednim imenom zovemo "super attack" – ali pazite prste!!! Možete upotrebljavati i stolarsko ljepilo za drvo (npr. drvofixs), ali ćete tada trebati nešto više strpljenja, jer takva ljepila stežu znatno sporije, pa ćete između dva lijepljenja morati sačekati. Sekundno ljepilo je najjeftinija varijanta, a prste možete sačuvati tako da tati iz auta maznete jednokratne rukavice iz kompleta prve pomoći.
4. Olovka – preporučujem...
NE PREPORUČUJEM NIŠTA!!!!
najobičnija olovka!

A materijali, ha?

Nekoliko letvica – E sad... Ja sam koristio letvice 8mmx8mm dužine jedan metar. Upotrijebio sam dvije koje sam za nekoliko kuna kupio u jednom onom ogromnom centru gdje drže svašta za kuću i okućnicu. Lijepo kad čujete da mama ili tata idu u takav centar... prosljedite svoju narudžbu. :) Osim toga, ne trebate nužno koristiti kupovne letvice, pogledajte malo oko sebe i vjerojatno ćete nešto pronaći. Važno je da je drvo!!!

Bez nacрта?!

Na nacrtu je uobičajeno navesti sve potrebne dijelove i njihove dimenzije, a onda lijepo u koracima objasniti kako se što spaja. Možda ste imali priliku gledati kako tata prema nacrtu sastavlja mamin novi ormar.... I kako je završilo??? Neslavno??? Ukoliko ste početnik – ZABORAVITE NACRT!!! Uzeo sam tablet i odrezao sam nekoliko letvica tako da su usporedive s veličinom tableta. Budući da sam želio da tablet na stalku može stajati i vertikalno i horizontalno odrezao sam po dvije letvice dugačke upravo onoliko kolika je širina, odnosno visina tableta. Tri letvice koje ću koristiti za izradu nožica stalka odrezao sam nešto duže. Najkraće letvice odrezao sam napamet, pretpostavljajući da će mi dobro doći kao nekakvo ojačanje konstrukcije. Drugim riječima, igrao sam se. Znači, NACRTA NEMA!!!

I šta sad?!

Nakon što nabavite sav potreban alat i materijal izrežite dijelove. Ako režete u kuhinji ili svojoj sobi, budite pametni i podložite nešto na radnu površinu stola radi vlastite sigurnosti (kada mama dođe doma). Možda nekakvu staru dasku ili komad starog tepiha. Nemajte brige ako rezovi koje radite nisu baš "za izložbu" – popraviti ćete ih brusnim papirom. Kada izrežete sve dijelove, poredajte ih i

nemojte odmah lijepiti. Provjerite bez ljepila – na suho – kako pojedini dijelovi naliježu jedan na drugi, a nedostatke ispravite brušenjem. Kada brusite spojeve najlakše ćete to učiniti tako da brusni papir leđima (glatkom stranom) položite na ravnu podlogu, te ga pridržavate na mjestu jednom rukom. Zatim, po brusnom papiru potežete letvicu drugom rukom. Nakon dotjeravanja spojeva – lijepite. Ne žurite!!! Pustite da se svaki spoj dovoljno osuši, zatim dotjerajte novi spoj i ponovo lijepite. Vjerujte mi znam što pišem... Lista mojih "daj zalijepi na brzinu" pokušaja duža je od pet tisuća znakova koliko bi trebao sadržavati ovaj tekst. I tako rezanje, pa red šmirglanja, pa lijepljenja, pa šmirglanja.... Došli smo do kraja... pogledajte što smo napravili! Hi-tech štafelaj (slikarski stalak)!!! Na kraju još samo nešto... vjerojatno ste primijetili da u ovim uputama kako ćete napraviti svoj prvi stolarski uradak baš i nema konkretnih uputa. Nema strogih mjera, nacрта i kojekakvih procedura. Kao početniku to vam ne treba! Igrajte se i radite iz glave! Ispast će bolje nego što mislite! Samo krenite!

—
TOMISLAV PERNJAK.
PROFESOR BAZENA.

Začinski vrt nije škrt!

Ako imate svoj mali (ili veliki) povrtnjak, nezaobilazan dio u njemu trebao bi biti začinski vrt jer začinske bilje privlači pčelice bez kojih nema oprašivanja pa ni hrane za nas ljude. Začinske bilje tjera neželjene goste često znane kao „nametnici“ iz vrta. Ako nemate svoj povrtnjak, dobro je „dignuti“ svoj mali začinski vrt jer začinske bilje posjeduje mnoga ljekovita svojstva i oplemenjuje mnoga jela koja uz prstohvat tih istih začina postaju prava delicija.

Malo zemlje, super rezultat!

Za izradu začinskoga vrta stvarno nije potrebno mnogo zemlje - i jedan kvadrat može biti odlično iskorišten prostor. Začinske bilje je odlična priča za našu mediteransku klimu - njemu ne treba jako plodna zemlja (najviše mu treba sunce i malo komposta) tako da uspijeva i na našem primorskom kamenjaru.

Jedno traje, drugo baš i ne

Dobro je znati razliku između jednogodišnjeg i dvogodišnjeg začinskog bilja i trajnica. Pod jednogodišnje ili dvogodišnje začinske bilje pripada primjerice bosiljak (*Ocimum basilicum*) - nezaobilazan kompić svake pizze; kopar (*Anethum graveolens*) koji jako volim dodavati u juhice i umake; dobar stari peršin (*Petroselinum crispum*) koji svi znaju i nema dobre juhe bez njega;

Nema dobre papice (da, Gladuš, u tebe gledamo!) bez pravih začina, a po jako puno njih ne moramo u dućan ili Indiju već nas čekaju na balkonu ili iza zgrade.

dragoljub (*Tropaeolum majus*) - meni skoro pa omiljeni, ima jako lijepe cvjetove koji su jestivi, isto kao i njegovo lišće koje je ljekovito. Možete sami nabaviti sjeme i u rano proljeće posijati ove biljčice u kući, držati ih na toplome i svjetlom prostoru, primjerice na prozoru (u vrtlarskom žargonu se kaže da ste tako biljke uzgojili „iz sjemena“, dakle od samog početka). Kad dovoljno zatopli, presadite ih u svoj začinski vrt. Isto tako, možete na tržnici ili u agrarijama kupiti već uzgojene biljčice (zovemo ih „presadnice“) i presaditi ih već tako malo narasle u svoj začinski vrt. Ove ćete biljčice (jednogodišnje/dvogodišnje) morati svake godine iznova sijati u svom vrtu.

Čarobne „trajnice“

„Trajnice“, kako im sam naziv kaže, ne morate svake godine iznova sijati ili presađivati već biljčica, nakon što se udomačila u vašem vrtu, tamo ostaje dugo vremena. Mirisna ljepotica Lavanda (*Lavandula angustifolia*) jedna je od najpoznatijih stanovnica primorskih vrtova.

Melisa ili matičnjak (*Melissa officinalis*) jako je fina i aromatična biljka s osvježavajućom aromom limuna. Kad ste malo uznemireni, odlična je kao čaj za smirenje, a ja je obožavam dodavati u ljetne juhe i salate. Svatko zna za mentu (*Mentha piperita*) koja je česti dodatak umacima i čajevima, a ja je ljeti obožavam stavljati u osvježavajuću limunadu. Ribice za ručkom jako vole ružmarin (*Rosmarinus officinalis*). Kadulja (*Salvia officinalis*) je nezaobilazna kao fini čaj koji liječi i koji često pijemo zimi. Majčina dušica (*Thymus vulgaris*) jako je fina i zdrava biljka, isto tako nezobilazna u kuhinji, a ima i mnoga druga svojstva – primjerice, jeste li znali da ima dezinficirajuće djelovanje i da ublažava kašalj?

Motiku u ruke

Nađite jedan mali komad zemlje. Pripremite zemlju - uzmite motiku, počupajte travu na svom „kvadratu“ (stavite ju sa strane, neka se osuši pa ju možete upotrebljavati dalje u vrtu jer i trava ima mnoge korisne namjene) i „izmotikajte“ zemlju. Iskopajte rupu, bacite u nju šaku komposta (prirodno gnojivo od biljnog otpada i zemlje koje sami možete napraviti od biljnih otpadaka u svom kućanstvu kao što su kore od krumpira, peteljke od špinata ili kora od bundeve). Stavite svoju biljčicu u tu rupu, prostor oko korijena biljčice nježno zatrpajte

zemljom i dobro utisnite (ali nježno – pazite da ne oštetite biljku). Zalijte biljčicu obilato vodom.

Ljubav se vraća dvostruko

Njeguajte svoje biljčice – zalijevajte ih tijekom vrućih dana u predvečer.

Uživajte u njihovom mirisu. Režite ih

i koristite kao začine – uživajte u njihovim okusima i ljekovitosti.

Razgovarajte s njima. Napravite

malo istraživanje o svakoj – istražite koja biljčica voli više svjetla, a kojoj je pak udobnije u sjeni; istražite kako se treba brinuti o kojoj, primjerice je li potrebno neku od njih orezivati i kako se o kojoj trebamo brinuti tijekom zime.

Volite svoje biljčice i njeguajte ih i one će vam to vratiti višestruko!

— ANA SMOKROVIĆ.

ZELENA DO KORIJENA.

ILUSTRIRALA VANDA ČIŽMEK.

Kako znam to što znam?

Leopold ima Pirošku. Puno šecu i razmišljaju o prošlosti. Piroška upravo piški na kamen koji je možda rimski ostatak. Pa heeeej, Piroškaaaaa, nisi ok!

Kako znam to što znam?
"Leopoldeeeeeee, izvedi Pirošku
vaaaaan!", odskakivao je mamin glas
stijenkama svježe ofarbanog zida
dugačkoga hodnika novoga stana.

Piroška je psić Cavalier King Charles Spaniel koji mu je stigao kao dar za 11. rođendan u jednoj šarenoj kutiji, zajedno s piroškama tete Branke. Bila je tako mala, a sada se vidi da je već baš puno narasla. E, super!

“OK, dobro, idemo, vani je lijepo.” Mama i tata mi dopuštaju da budem maksimalno 45 minuta na dan u virtualnome svijetu video igara. Nedavno smo išli u kino vidjeti zadnji Spielbergov film *Ready Player One* - mogu li vam reći da su se oni zabavili više od mene!?!

Piroška i ja se volimo otići prošetati na Trg Jurja Klovića; to nam je blizu jer odnedavno živimo u Ulici Ivana Dežmana. Ona tu može slobodno trčati, a ja mogu sjesti na svoj *long board* i gledati u ove zidove ispred mene. Inspiriraju me. Čudno su nekako posloženi tj. sagrađeni jer izgleda da su napravljeni po nekim predodređenim modulima – kao kad ideš u IKEU - kuži se da sve počinje od jedne kocke. Hmm... ovo četvrtasto obrađeno kamenje dolje je veće, pa onda red jako tankih cigli, pa onda opet nešto manje kamenje naslagano iznad – kao da je ovo veće veće zato jer treba držati ovo gore koje je namjerno manje pa s tim i lakše... ipak je to netko napravio s predumišljajem... nije kamenje tu samo ovako slučajno naslagano... a opet i gravitacija ima u svemu tome neku ulogu.

Teže dolje – lakše gore, u prostoru koji je u biti zakrivljen – po Einsteinu. Razumije se odmah na prvi pogled da je to sasvim nešto drugo tj. da pripada nekom drugom svijetu za razliku od zidova okolnih kuća. Kad bi barem to kamenje znalo ispričati što je sve vidjelo od kada je ovdje postavljeno pa sve do danas... to bi bilo baš zanimljivo. Jedan od omiljenih Leopoldovih ‘sportova’ jest uživljavanje u ulogu detektiva koji promatra i istražuje svoju okolinu kao da se prvi put nalazi u gradu Rijeci. Svi ti zidovi skupa izgledaju mu kao jedna ogromna torta...

“Čekaj, da bacim pogled di je Piroška...aha, OK, OK, tu je”. Kad se približim

tome zidu ispred sebe osjetim miris starine i pitam se kako je Harry Potter uopće mogao proći kroz zid? Možda zato što je onaj njegov bio sav od cigle, a ovaj je praktički sav od kamena? Možda... a možda zato što su zidovi drugačije orijentirani – ovdje kod nas u Primorju, u Rijeci, je lako jer je sjever prema Gorskome kotaru (a ne na nebu kako neki tumače zemljopisnu kartu – da, sjever na zemljopisnoj je gore na vrhu, ali kada smo u realnome svijetu treba imati kompas ili busolu), a jug je prema moru. Simpa.

“Al’ kad se okrenem u biti vidim nešto tako čudno...” - mrmljao je sebi Leopold: svi ti zidovi ne idu do kraja u njihovu stvarnu visinu već su, ‘ajmo reć, nekako odsječeni horizontalno i onda na njih ‘sjedaju’ jedna druga hodna površina tj. površina po kojoj se hoda i koju je današnji čovjek napravio od metala.

Leopoldu su se u mašti, počele miješati epohe tj. vremenska razdoblja iz prošlosti: vidio je Rimljane u togama koji su nešto govorili i držali pergamente u rukama, kao u prizorima iz *Gladijatora*, a gore je zaista vidio jednu gospođu iz sadašnjosti tj. današnjice koja se nekuda žurila – fakat je bila odjevena kao njegova mama – i torba je bila slična, s resama.

ilustrirao goran radošević.

U međuvremenu Piroška se družila s jednom malom macom: "Koji extra druželjubiliv pas" –rekao je naglas Leopold.

"Uuuffffff, al' kako ću izračunati koliko je vremena prošlo? Čekaj, ovi ljudi što danas hodaju po toj novo sagrađenoj metalnoj površini su 'od sada', a ovi drugi su bili dolje... znači da su 'od prije'. Onaj tko je dolje je, dakle, stariji, a onaj koji je gore tj. bliže nama, je mlađi...". Leopold se češao po glavi. Jednostavno ali teško za shvatiti... u školi se uči da je ovaj arheološki park rimski.

"Ne, ne, ma tu nešto fali... pa DA! Tu ima jako puno praznoga prostora od recimo I. st. pr. Krista ili I. st. do 2018. pa prošlo je dvije tisuće godina!!! Ma ljudi moji ali kako u tako malo prostora stane toliko puno godina!? Ima pravo mama kada kaže da je sve relativno.

OK, stojim tu nogama, na jednome mjestu tj. u jednome prostoru - u našem slučaju na Trgu Jurja Klovića -početkom III. tisućljeća - u 2018., znači u jednome određenome vremenu, a na

istome ovome mjestu, su bili ljudi iz rimskoga vremena!?! Joj, pa to ti je da ti se zavrti u glavi.

"Lako tebi Piroška – ne puca ti glava od svih ovih stvari", ljubazno se obrati psiću.

U isti čas lizne ga Piroška po ruci, pogleda toplim smeđim očima i na taj ga način vrati u sadašnjost. "Al' kako znam to što znam?" - pitao se Leopold - "OK, idem u školu, učim, rastem, razvijam se, imam puno prijatelja, ali očito je da postoji neka sveukupna MREŽA memorija koja se prenosi generacijama kroz obitelji. Stavim sva osjetila i mozak u funkciju...hmmmm, nešto sam očito naslijedio, ali nešto stvaram i vlastitim iskustvom – kao one modrice koje sam jučer skupio svojim *long boardom*.

Kad bih imao dron s 3D naočalama svašta bi se tu još moglo vidjeti na Klovićevom trgu. Promijeni ti se perspektiva i vidiš sve odozgo, a arheolozi preko posebnih kompjutorskih programa rekonstruiraju kako su nekada stvarno izgledale rimske građevine. Znaite što, ipak je meni draže

Kodeks arheologa

Gdje se god nalazi na terenu arheolog živi s tri ključna pitanja:

1. Što je to što vidim ispred sebe ?
2. Kako je nastalo baš ovdje ?
3. Koja mu je bila funkcija ?

u stvarnosti pojesti sladoled i pomilovati Pirošku, osjetiti miris njene očešljane dlake, iako mi se sviđa i paralelni virtualni svijet. "Jooooj, koliko je sati? Opet sam izgubio osjećaj vremena i prostora. Moram doma, a tako bi mi bilo drago zaviriti pod te zidove da vidim šta je dolje. Možda jednom drugom prilikom".

"Ajmo, Piroškaaaa!!". Dolepršao je taj vrckavi simpa pas i pitao se Leopold jesu li i djeca u starome Rimu imala kućne ljubimce?

Vratit ćemo se mi brzo, a do tada pozivam vas sve da posjetite riječki ARHEOLOŠKI PARK.

—
SHARON KOALA.
 ARHEOLOGINJA. NIJE
 S OVE PLANETE.

Kreatorica lutaka: Luci Vidanović

Sjajne lutkarske predstave nema bez dobro izrađenih lutaka. Vrijedne ruke u pozadini, daleko od svjetla pozornice (ok, ok, jedan kat iznad...) glavne su u akciji...

Što si htjela biti kad si imala 10 godina?

Kad sam bila mala, živjela sam na selu, na Veprincu. Bila sam okružena raznim životinjama, i domaćim i šumskim, i jako sam htjela biti veterinarica. Nisam postala doktorica za životinje, ali u životinjama svakodnevno nalazim inspiraciju za svoj posao.

Koji ti je bio omiljeni crtani film?

Kalimero! Malo pile koje je stalno vikalo „To je prava nepravda!“. Nepravde je na svakom koraku i treba nam što više Kalimera.

Vjeruješ li u slučajnosti ili misliš da se sve događa s razlogom?

Sve se događa s razlogom, pa čak i ono što je slučajno. Recimo, sasvim slučajno sam došla u kazalište lutaka. A danas je to moj život. Rekla bih da nije moguće da je to baš bilo slučajno. Evo kako je to bilo: Nekad davno volontirala sam u Auto-remontu na Matuljima. Zajedno s njihovim autolakirerima, radila sam na bojanju autobusa, odnosno izrađivala sam šablone za farbanje natpisa na busevima i kamionima. U to vrijeme, kazalište je tražilo nekoga tko bi napravio natpis na novom kazališnom kombiju i nekim slučajnim spletom okolnosti, došli su do mene. Napravila sam natpis i ušla u lutkarsku radionicu i evo me već 25 godina u njoj.

Kako se postaje lutkarski tehnolog ako se ne ide u školu

za to? Kakav je bio tvoj put?

Kad sam ušla u lutkarsku radionicu, nisam imala pojma kako se rade lutke. Ali to me strašno zainteresiralo. Zapravo, očaralo. Napraviti lutku koja s glumcem oživi. Uzela sam sve lutke koje su mi bile dostupne, rastavljala sam ih i ponovno sastavljala. Sama sam najviše naučila. Upornošću, voljom, ljubavlju i neumornim radom. Pretpostavljam da treba i malo talenta za kiparstvo, likovne umjetnosti, sreće i mašte. Baš za tehnologa, treba i tehnički mozak. Lutka u lutkarskom kazalištu nije lutka igračka. Ona je jedno biće. Kako sam završila građevinsku školu, to mi je zaista pomoglo u mom učenju i istraživanju lutkarske tehnologije.

Kako nastaje jedna lutka?

Nakon pročitane dramskog teksta i razgovora s redateljem, pronalazimo karakter lika tj. buduće lutke i radimo na likovnoj kreaciji lutke, dakle skici. Tada se dogovara tehnologija i materijal od kojega će biti izrađena. Izrađuju se potom i tehničke skice i kreće se u izradu. Modeliranje, kaširanje, rezbarjenje, šivanje, slikanje... sve su to radnje koje prethode nekoj lutki na pozornici.

Da ne radiš u kazalištu lutaka, gdje bi sada najradije bila, u ovom trenutku? Što bi radila?

Skakala bih padobranom. To sam nekad davno radila i to je fenomenalan osjećaj slobode.

—
VEDRANA BALEN SPINČIĆ.
NI NA NEBU NI NA ZEMLJI.

Dizajner videoigara: Andrej Kovačević

Jeste li čuli za videoigru “Bear with me”? Nakon ovog razgovora ispraviti ćete nepravdu, a možda i krenuti u samostalnu avanturu izrade videoigre.

Kako si se našao u *game development* svijetu?

Bio sam se zasitio posla koji sam radio prije *game developmenta*. Htio sam promjenu, nešto novo, nešto što volim i što će me veseliti u poslu. Iako nisam znao mnogo o *game developmentu* odlučio sam se probati. Uz pomoć Machina akademije sam stekao neka prva saznanja o tome kako se izrađuju video igre. Uskoro sam s prijateljem napravio koncept za našu prvu igru *Bear With Me* koju smo uspješno završili. Najbitnija je bila želja i volja.

Što ti je inspiracija za izradu igara? Pogotovo onih kao *Bear with me*.

Na igre gledam kao na interaktivni medij. Prostor za prenošenje nekog iskustva ili neke priče. Stoga se prije kreiranja svake igre pitam što ona treba igračima prenijeti. Nekada je to samo zabava, a nekada je možda i poruka u nadi da će igrači imati sluha čuti što smo im htjeli ispričati. Na taj način s njima dijelimo svoje iskustvo i pogled na svijet.

Kako se unapređuješ, kako učiš?

Vjerujem da je učenje dio stalnog osobnog razvoja i napretka. Oduvijek sam volio učiti nove stvari. U poslu često imamo izazove s kojima se susrećemo prvi put pa onda učimo kako ih riješiti. Često upisujem i razne on-line tečajeve koje pohađam u slobodno vrijeme kako bih otkrio nove stvari ili naučio nešto više o stvarima koje me zanimaju. Puno naučim i od kolega, domaćih i stranih, kroz dijeljenje naših iskustava. Svatko je prošao drugačiji put iza kojega se često kriju zanimljive lekcije.

Ođaj nam neki opaki plan za budućnost?

Volio bih jednoga dana upisati doktorski studij vezan uz video igre. A volio bih i u sklopu svoje karijere raditi na igri koja će imati široku ulogu u kulturi tj. pridonijeti razvoju medija video igara.

Imaš li nekog najdražeg youtubera? Zašto on/ona?

Od stranih *youtubera* pratim Videogamedunkeya jer ima neozbiljne, smiješne i iskrene

recenzije igara. A od domaćih podržavam Sansen's World Kutak. Sanda vodi odličnu, opuštenu zajednicu s puno zafrkancije i pozitivne energije.

Što nas uskoro očekuje iz tvoje radionice čuda?

Izlazi naš idući naslov *Last Encounter*, akcijski twin-stick rogue-lite u svemiru za jednog do četiri igrača. Jako smo uzbuđeni jer će to biti naša prva igra koja će izaći i na konzolama, i to odmah na sve tri. Na PlayStationu, Xbox-u te čak i Nintendo Switchu. Jedva čekam.

Savjet za sve buduće *game developer*?

Samo hrabro naprijed. Svijet igara je vrlo izazovno, ali i vrlo zabavno područje. Puno se uči i puno se radi, ali zato radimo ono što volimo. U Hrvatskoj je sve više prilika i sve više mogućnosti da se svatko sa željom i trudom može uključiti te i sam postati *game developer*.

— VEDRAN VIVODA.

LOVAC NA IGRE. I ONE NA NJEGA.

<arduino mkr1000

klopka kuću čuva/>

Dragi moji Byte&Chipsovcu pred nama je jedan ozbiljan i zabavan zadatak. Siguran sam da ste se svi bar jednom okušali u gradnji kućica na drvetu ili uličnih kućica bilo koje vrste. Naravno da ste se u svojim izvedbama koristili razno raznim tehnikama kako bi vam vaša buksica ostala u funkciji što duže. Vaša mala skrovišta na taj način postaju i utočišta razno raznim posjetiteljima, bilo životinjskim ili ostalim ljudskim njuškalicama. Odavno smo već izašli iz vremena postavljanja zamki i klopki za nepoželjne goste pa ako i posumnjate da vam se netko noću udomaćio u vašoj gajbi, sigurno ga nećete čekati na prozoru i vrebati iz mraka.

Što onda možemo osmisliti, a da nam jednostavno pomogne i olakša zaštititi vaših ruku djelo. Postaviti baku na prozor je zaista dobar pokušaj, ali ono što je još bolje i zabavnije, a nalazi nam se nadohvat ruke jest malo tehničko rješenje ili pametni noćni čuvar. U samo nekoliko klikova sve vaše sumnje će u obliku mini izvještaja prikazati na ekranu. Za ovu ideju možete koristiti svoje, ali i roditeljske pametne telefone. No za vizualni kontakt, možda je ipak potrebno instalirati baku na prozor. Nemojte misliti da je vaš sljedeći korak skinuti aplikaciju s interneta. Za ovo ćete se malo ipak pomučiti sami. No to je i poanta ove naše priče - nešto i naučiti. Pa krenimo na posao...

Potrebni hardware

Prvo slažemo dio koji ide u kućicu. Izabrali smo Arduino MKR1000 jer ima ugrađeni *wi-fi* modul s kojim ćemo pristupiti Internetu i razmjenjivati podatke s našim mobitelom. Za to su nam potrebni: Arduino MKR1000, PIR senzor (ili senzor pokreta), eksperimentalna pločica, baterija u kućištu, led crveni 5mm, otpornik 330Ω i spojne žice.

Od softvera skini...

Bez straha, ovo radimo samo jednom. Poslije će biti lakše uz malo programiranja i dodavanja električnih elemenata po našoj pločici. Prvo moramo napraviti instalaciju ArduinoIDE razvojnog okruženja. Dobar vodič napravljen na hrvatskom jeziku nalazi se na stranici *Croatian Makers* bit.ly/2J35ghy.

Svakako ga je dobro proučiti prije kretanja s instalacijom. Sama instalacija, također u vodiču spomenuta, nalazi se na Arduino stranici bit.ly/1R2xniM.

Nakon uspješno provedene instalacije sljedeći korak je instalacija dodatnih modula (kontrolera i *library*) za korištenje *wi-fi*-a na Arduino MKR1000. Zato ti je tu *Create Arduino* stranica bit.ly/2kzKhZe. Ovime provjeravamo još jednom radi li naša pločica uspješno i jesmo

Koristan "uradi sam" projekt koji pomaže u rješavanju sigurnosti "kućice". Nije fora dopustiti neželjenim posjetiteljima da pokvare zabavu...

ilustrirala anja sušanj.

li uspostavili uspješnu komunikaciju s njom. Naposljetku moramo instalirati aplikaciju *Blynk* na mobitel, a to radimo preko *Google Playa*. Koristi nam kao mjesto na koje Arduino s terena može slati podatke, a i obratno može čitati podatke poslane s mobitela. I za to ti imamo super *link*: bit.ly/2J35Vj2.

Veliko programersko finale

Recimo da je ovo bio naporniji dio naše pripreme. Instalacije nećemo morati ponavljati u budućim projektima i spremno možemo krenuti na programiranje.

Zato je vrijeme da se vratimo noćnom čuvaru. Za prvi projekt, koji ćete vi preuzeti i razvijati, želimo svaki pokret u kućici registrirati na našem mobitelu. Koristit ćemo jedan ulazni (input) pin gdje ćemo hvatati signal s PIR senzora. Svaki put kada senzor osjeti neki pokret, mi ćemo ga zabilježiti na mobitelu. Ispisat ćemo na ekranu broj koji nam govori koliko je puta senzor nešto primijetio te vrijeme od zadnje aktivacije senzora. Na samu pločicu dodali smo jednu ledicu spoenu

na izlazni pin kao signalizaciju da je senzor aktivan i kojom ćemo, naravno, preplašiti gosta.

Možemo mi to! Što nam je potrebno za programiranje i sve linije koda koje su ti od pomoći obvezno pronađi na stranici www.maliroboti.hr. Tu je i video koji prikazuje noćnog čuvara u akciji na tvojem mobitelu.

I baka i mi možemo mirno ići spavati i čekati na mobitelu jutarnji izvještaj iz kućice. Ovo je, naravno, samo prvi korak u izradi nečeg većeg i boljeg. U sljedećem broju želimo unaprijediti projekt vašim željama i idejama, npr. dodati sirenu koja će plašiti našeg gosta ili objasniti i presložiti dio softvera koji smo ovdje namjerno preskočili. Uglavnom, čeka nas jako puno posla i radujemo se novim izazovima!

— SAŠA ŠKALAMERA

KAŽE DA NIJE ROBOT, ALI NISMO SIGURNI.

ILUSTRIRALA VANDA ČIŽMEK.

Glazba svakodnevnih zvukova

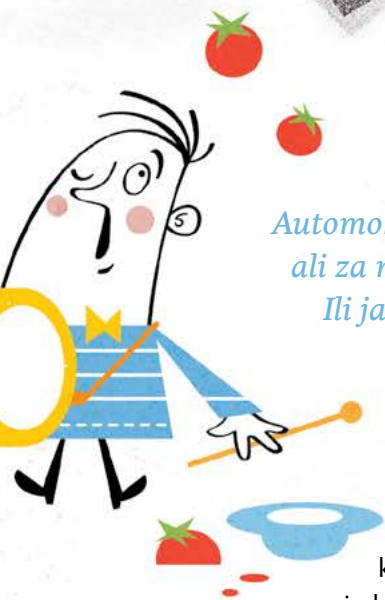

Zatvorite oči, načulite uši i poslušajte...

Svaki grad je jedan veliki orkestar sastavljen od mnoštva instrumenata. Svaki grad ima svoje omiljene pjesme ili skladbe. Neke od njih najčešće voli svirati ujutro kada žurite u školu, a odrasli jure na posao. Ima i skladbi koje su namijenjene za noćne sate kad su samo rijetki budni i slušaju. One znaju zvučati posebno lijepo i nježno. Najveselije su možda ipak one koje se izvode rano, rano ujutro, tik prije nego se sve probudi, kada ptice pjevaju svoje virtuozne solo dionice stvarajući zvučnu kulisu koja se veseli novom danu koji je pred nama.

Gradovi imaju i skladbe namijenjene za izvođenje na raznim lokacijama. Poslušajte samo zvuk školskog dvorišta za vrijeme velike pauze velikog odmora ili zvuk velikih brodova s kojih dizalice skidaju i na njih stavljavaju kontejnere. Na prvi pogled, ili bolje rečeno na prvi sluh, svi gradovi mogu zvučati slično, ali ako malo pažljivije osluhnete, ubrzo ćete shvatiti da svaki grad ima svoje prepoznatljive instrumente. Naš grad ima puno instrumenata po kojima biste ga mogli prepoznati. Kiša koja često pada ujesen zvuči kao orkestar sastavljen od puno marimbi i ksilofona. Ako pada jako, uz grmljavinu, orkestru se pridružuju timpani, bubanj i pokoja činela.

Bura je skroz druga priča. Ona je odlučan solist koji bez straha juri kroz gradske pejzaže skladajući

*Automobili sviraju simfoniju,
ali za nju nećeš čuti u kazalištu.
Ili jako kulturnom Beču.*

glasnu i uzbuđuju glazbu. Koncert za buru, zgrade i stupove ulične rasvjete zvuči potpuno različito od koncerta za buru i drveće u parku ili npr. koncerta za buru, more i jarbole jedrilica. Bura zvuči poput flaute kad se probija kroz uske prolaze i pukotine, a kad je na otvorenom onda je poput velike limene glazbe s trubama, trombonima i rogovima.

Evo vam jedna vježba u kojoj ćete trenirati svoju maštu. Probajte se prisjetiti raznih zvukova grada, u raznim situacijama. Napišite ih na papir s jedne strane, a s druge strane napravite popis glazbenih instrumenata. Sada probajte svaki od tih zvukova povezati s jednim instrumentom iz filharmonijskog orkestra. Ako ne znate kako svaki od tih instrumenata zvuči, ovo je dobra prilika da naučite.

Potražite pomoć Googla. Simfonijski orkestar iz Dallasa ima dobru web stranicu napravljenu baš za djecu (www.mydso.com/dso-kids/learn-and-listen/instruments) na kojoj možete naći opis i poslušati kako zvuči bilo koji instrument u orkestru. Jednom kad budete u stanju razlikovati violinu od viole, violončela, kontrabasa ili harfe bit će vam lakše povezati te zvukove sa zvukovima grada.

Glazbenih instrumenata ima puno, podijeljeni su u razne grupe poput: drvenih i limenih puhaćih instrumenata, udaraljka, žičanih instrumenata, elektronskih instrumenata, itd... Glazbala se koriste na način da zvukove koje proizvode ljudi namjerno poslože prema nekom vremenskom i prostornom planu, a to što onda dobijemo zovemo glazba.

Glazba ima tri osnovna elementa: ton (on određuje melodiju i harmoniju), ritam (on određuje kako se tonovi organiziraju u vremenu, izmjenjuju li se brzo ili sporo, kada se koji ton naglašava i sl.) i dinamiku (ona određuje glasnoću pojedinih tonova ili fraza). Povijest glazbe stara je kao i povijest civilizacije. Ljudi su oduvijek imali potrebu stvarati glazbu, bilo da su to radili oponašajući zvukove iz prirode ili su stvarali kompleksna pravila po kojima su skladali glazbena djela.

Glazba se može stvarati s namjerom, a može nastati i slučajno. Ako slušamo zvukove grada kao glazbeno djelo, jasno je da je to glazba koja uglavnom nastaje slučajno. Ipak, bez obzira na odsutnost skladatelja, ona je spontana i često podjednako zanimljiva i lijepa kao i "prava" glazba.

Za sve vas koje ova tema zanima više, u članku na web stranici *Brickzine* pokazat ćemo kako se zvukovi grada mogu, uz pomoć računala i softwera, snimiti i aranžirati kao glazbeno djelo. Bez obzira živite li u gradu ili ste možda na selu, bliže prirodi, sjetite se da je ponekad fora zatvoriti oči i pažljivo slušati što se sve zbiva oko vas u svijetu zvuka i tišine. Tko zna, možda vas baš to inspirira da zaronite ozbiljnije i dublje u ljepote glazbene umjetnosti.

—
ZORAN MEDVED.
TIP OD ZVUKA.

I Comic Sans je netko nacrtao

O oblikovanju slova se ne razmišlja baš svaki put kada se vidi natpis pekare ili frizerskog salona, ali baš svim slovima netko daje njihov život. Evo prilike postati tom posebnom vrstom dizajnera.

Slova možemo pronaći u knjigama, časopisima (poput ovoga koji trenutačno čitaš), na prometnim znakovima, natpisima ulica i kućanskim brojevima.. ma bilo gdje! Gdje god se okrenemo, slova se nalaze svuda oko nas. No što su zapravo slova ili još složenija riječ - tipografija? Slova su grafički zapis glasa i ona nam pokušavaju reći nešto više nego same riječi na papiru ili ekranu. U tome im također pomaže tipografija. Tipografija je stil prikaza teksta. Svatko ima svoj stil, tako možemo reći i za tipografiju.

Tipografija je znanost, ali dovoljno je da znamo mali dio da napravimo veliku razliku u stvarima koje radimo svakodnevno. Pa krenimo s upoznavanjem slova.

Kako se slova koriste uglavnom u malim veličinama, veliki je problem oku raspoznati razlike ili detalje slova. Možeš li prepoznati razlike u desnom nizu slova?

I slova mogu biti opuštena

Postoje dvije glavne vrste slova, a to su serifna i bezserifna. Serifna slova imaju male dodatke dodane na osnovni dio slova. Serifi izgledaju ozbiljno ili klasično, a možemo ih usporediti s osobama koje nose smokinge ili svečane haljine. Najčešće ih srećemo u knjigama i časopisima. Bezserifna slova nemaju dodatke na osnovnom djelu slova, zato izgledaju opušteno, čisto i moderno, baš kao osobe koje nose traperice, tenisice i ležerne majice te ih možemo naći na računalu, tabletu ili mobitelu.

Osim serifa i bezserifa, postoje i dekorativna slova. Dekorativna slova se koriste za kraće riječi ili

a a a a a

naslove i tu su da privuku pažnju svojim izgledom. Kada krećemo u uređivanje teksta bitno je da znamo koji poruku želimo prenijeti i prema tome odaberemo koji stil ćemo koristiti ili koja ćemo slova upotrijebiti. Ako želimo koristiti više stilova, glavno je voditi se politikom – manje je više i suprotnosti se privlače! Najbolje je ograničiti se na dva stila koja su međusobno spojiva, kao kad biraš koju majicu ćeš staviti na određene hlače ili suknju.

Kao početnika moram te upoznati s još nekim osnovnim stvarima, poput hijerarhije, razmaka između redova i razmaka između slova. Cilj tipografije je da olakša čitanje i snalaženje. Moramo znati hijerarhiju teksta kako bismo znali koje su riječi važne, a koje su manje važne. U slučaju da nešto želimo naglasiti možemo upotrijebiti veća ili deblja slova ili drugi stil slova. Razmak između redova je jednako važan kao i razmak između slova. Ne smije biti prevelik ni premali kako bi olakšao čitanje.

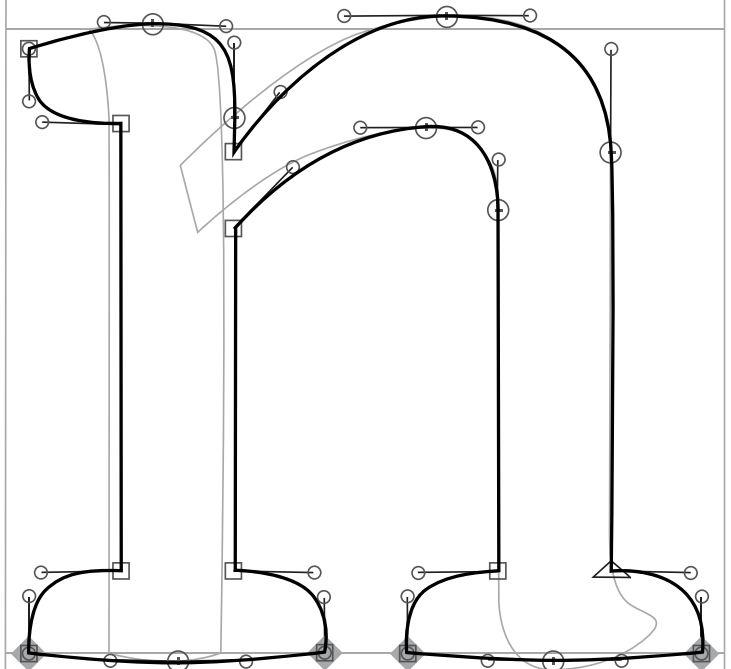
Sada kada smo prošli uvodni dio, možemo krenuti u akciju

Svaka ulica ima svoje ime, a svaka zgrada ili kuća ima svoj kućni broj. Kućni brojevi se u ovom dijelu Europe službeno počinju koristiti naredbom Marije Terezije 1770. godine. Prvi brojevi su se direktno pisali na fasade. Ulice se nazivaju po vladarima, slavnim ličnostima, piscima, slikarima, rijekama ili brojevima. U Parizu je 1805. godine ustanovljeno da se brojevi određuju od centra grada prema van te da se parni nalaze na desnoj strani, a neparni na lijevoj strani ulice. Slova koja su se koristila ovisila su o autorima, jer je svaka pločica bila unikatan rad. Kako su mjesta i gradovi rasli, uvođenje oznaka bilo je potrebno radi stvaranja reda i boljeg snalaženja u potrazi za određenom adresom. Prema statističkim podacima iz 2012. godine, grad Rijeka ima 15 252 kućna broja.

Tvoj zadatak je osmisлити pločicu kućnog broja za svoju zgradu/kuću. Probaj razmisliti u kojem stilu želiš predstaviti svoju pločicu, a da odgovara karakteru zgrade/kuće. Kada je izgrađena zgrada/kuća? Kakvi ljudi u njoj žive? Treba li pločica biti mala ili velika? Treba li na pločici naglasiti ulicu ili broj? Kakva slova i boju upotrijebiti kako bi se istaknuo kućni broj i olakšalo snalaženje u prostoru? Koju veličinu slova i brojki upotrijebiti, a da se može pročitati s udaljenosti od 30-40 koraka? Ova pitanja će ti pomoći u izradi posebnog i unikatnog tipografskog uratka – pločice kućnog broja koji može pridonijeti u snalaženju tvojom ulicom, ali i uljepšati i istaknuti mjesto ili grad u kojem živiš.

—
NINA DELANOVIĆ.
 DIZAJNERSKI MIKSER.

Mafija

Kao i većina ljudi i ja obožavam igrati društvene igre, a jedna od meni najdražih je *Alias*. Zna se dogoditi da u društvu odlučimo odigrati neku igru, ali nam ni jedna od stolnih igara nije pri ruci, stoga često igramo *Mafiju*. Jedino što je potrebno je društvo od minimalno 8 ljudi. Jedna osoba ima ulogu voditelja, što je najvažnija i najodgovornija uloga u igri. Voditelj na početku igre podijeli papiriće s ulogama (kako bi samo osoba koja je dobila papirić znala svoju ulogu). Uloge koje se mogu dobiti su: mafijaš (kojih ima više), građanin (kojih ima više), jedan liječnik i jedan policajac. Mafiji je u interesu izbaciti što više građana, građanima je cilj izbaciti sve mafijaše, liječnik liječi građane koje je mafija pokušala ubiti, a policajac mora saznati što više informacija o tome tko je mafijaš, a tko građanin. Igra završava kada građani izbace sve mafijaše iz igre ili kada mafijaši brojčano nadjačaju građane.

Za one koji bi voljeli igrati *Mafiju*, a ne znaju pravila:

1. Voditelj igre podijeli papiriće s ulogama (mafijaš, građanin, policajac, liječnik). Važno je da nitko ne zna ničiju ulogu.
2. Voditelj kaže „Grad spava” - tada svi igrači zatvaraju oči.
3. Voditelj kaže „Budi se mafija” - svi koji su na papiriću dobili ulogu mafijaša u tišini otvaraju oči. Zatim voditelj kaže „Mafijaši, koga želite ubiti?” - tada mafijaši moraju nečujno pokazati prstom na nekoga. Kada se dogovore, voditelj kaže „Mafijaši spavaju”, svi mafijaši ponovno zatvaraju oči.
4. Zatim voditelj kaže „Budi se liječnik/doktor”. Probudi se osoba koja je na papiriću dobila ulogu liječnika. Voditelj pita „Doktore, koga biste htjeli zaštititi?”. Liječnik mora tiho prstom pokazati na

Zakon kod ove igre jest to što uopće nije važno gdje se igra i nisu potrebni nikakvi posebni materijali. Trajanje igre je nepredvidljivo, što više ljudi igra igru, ona je duža i zabavnija. Uživajte!

nekog igrača (može pokazati i na sebe te se tako zaštititi). Nakon toga liječnik se vraća spavati.

5. Nakon što liječnik zaspi, budi se policajac.

Policajac mora pokazati na jednu osobu u igri za koju sumnja da je možda mafijaš, a voditelj mu mora kimnutu glavom potvrdno ako je pokazana osoba mafijaš ili negativno ako ta osoba nije mafijaš. Nakon toga policajac se vraća spavati.

6. Zatim voditelj kaže „Budi se cijeli grad” - tada se svi igrači bude. Ako liječnik nije zaštitio pravu osobu onda voditelj kaže: svi se bude osim... i kaže ime osobe koju je mafija izbacila.

7. Nakon toga kreću optužnice u kojima svaki igrač ima pravo optužiti nekog drugog igrača da je mafijaš. To čini tako što voditelj igre najprije kaže „Optužnice na tri, četiri, sad!”. Oni koji žele optužiti nekoga na „sad” dignu ruku. Voditelj riječ daje osobi koja je prva dignula ruku. Ta osoba tada mora nekoga optužiti tako da obrazloži zašto ga optužuje. Optužena osoba se može obraniti, a zatim voditelj kaže: „Svi koji misle da je optužena osoba mafijaš neka dignu ruke”. Ako više od pola igrača digne ruku, optužena osoba ispada.

8. Nakon tri optužnice grad ponovno spava, mafija se ponovno budi, pa liječnik, pa policajac. Zatim se ponovno bude svi, osim ako mafija nije nekoga izbacila... I tako sve dok mafijaši brojčano ne nadjačaju građane ili dok građani ne izbace sve mafijaše iz igre.

Napomene! Ako voditelj uhvati nekoga da gleda dok grad spava, ta osoba je izbačena iz igre. Nakon što su izbačeni iz igre, igrači moraju reći koja je bila njihova uloga. Igra se igra u krugu i svi sjede.

Mrgudni medvjed, smotani lisac i opaki superjunaci

Garfield, Dylan Dog, Zagor, Tex (...) dobra su zabava s kioska, ali svijet stripa nudi punooooo više. Na ormarić uz krevet posložili smo tri naslova, a jedan od njih ima 552 stranice i gotovo dva kilograma. Kome još treba teretana...

Strip **Veliki zli lisac** (Fibra, 2017.) čine životinje. Ljudi se ne pojavljuju ni u jednom trenutku. U središtu priče je mršavi, smotani lisac koji nije ni velik ni zao pa je zato kronično gladan. Naime, nitko ga se ne boji, čak ni domaće životinje. Svi ga ignoriraju ili makar žale. Dok jede rotkvice, lisac sanjari o mesnom obroku. Pouke iz zloće daje mu strašni vuk, ali liscu ništa ne polazi za rukom. Katastrofalan je učenik, loše bi se proveo da se nalazi u školskoj klupi! Uvijek zezne. Lisac i vuk zajedno dođu na opaku ideju - ukrast će kokošja jaja, pričekati da se izlegu pilići i onda se najesti do mile volje! Zvuči jednostavno, zar ne?

Ljudi u liku životinja čine i priču **Alvin** (Fibra, 2017.) koja je nastavak **Abelarda** (Fibra, 2016.). U središtu priče je mrgudni medvjed Gaston koji se, spletom nesretnih okolnosti, mora brinuti za maloga Alvina. Naravno, Gaston se neće najbolje snaći u iznenadnoj ulozi skrbnika pa zato odluči pronaći Alvinovu rodbinu i riješiti se brige. Stoga dvojac krene na dugačak put pun prepreka. **Alvin** je veoma snažna i pametna priča o prijateljstvu i licemjerju te zlim mudracima koji lukavo gledaju samo na svoju materijalnu korist i žele upravljati drugima.

U stripu **Oko Sokolovo** (Fibra, 2017.) radnja se ne vrti oko

životinja, već oko ljudi, točnije, oko Clinta Bartona i Kate Bishop (članova superherojske grupe Osvetnici). Clint i Kate nisu prikazani kao savršeni ljudi, baš naprotiv, često donose krive odluke zbog kojih se štošta zakomplicira, ali su zato vrhunski kada moraju baratati lukom i strijelom da bi spriječili zločinačke planove. Nastoje biti dobri i pomagati potrebitima, ali imaju svoje žute minute. Posebno Clint koji jednom prilikom spasi od sigurne pogibelji i usvoji psa Srećka. Ispadne da Srećko obožava jesti pizzu pa zato dobije nadimak Pizzožder. Izdanje **Oko Sokolovo** sastoji se od 552 stranice, odnosno od 22 epizode. Ima čak i epizoda u kojoj upravo Srećko ima glavnu ulogu. Hoću reći, priča bude ispričovijedana iz perspektive psa, a to izgleda i više nego odlično! Ukratko, **Oko Sokolovo** skroz je netipičan strip o superjunacima, jedan od onih koji se mogu čitati svaki dan! Odličan crtež, puno pametnog humora i dobre akcije – što ti to govori?

Shvati ove preporuke kao recept, ali imaj na umu da ne primam reklamacije!

—
MIROSLAV CMUK.

TIP KOJI ŽIVI STRIP. I GLAZBU. I PISANJE. I SVAŠTA NEŠTO.

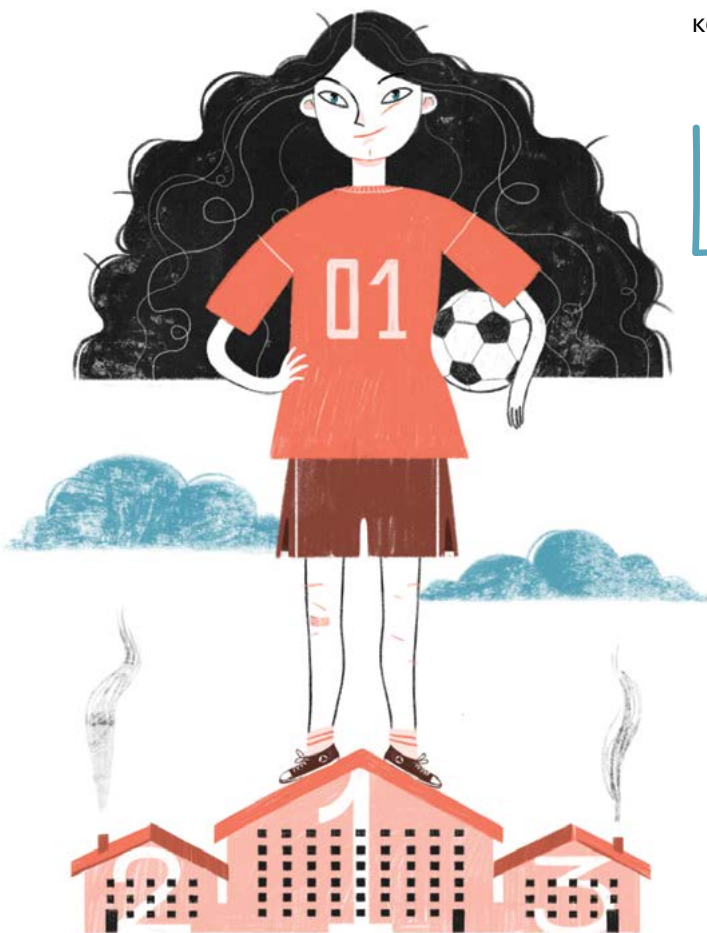
Lara

MLADEN KOPJAR.

NAPISAO I AUTOBUS ZA MJESEC.

ČOKOLADNE GODINE. ŠIFRA KINESKE

KORNJAČE. I JOŠ SVAŠTA.

Lara je, naoko, bila obična djevojka, ali vrlo brzo smo shvatili da pripada nekom drugom, nepoznatom svijetu. Došla je na ljetovanje iz Švedske, gdje su joj radili roditelji, no nije nam zato bila čudna. Lara je bila najbolja u svim uličnim igrama, pa čak i u nogometu. Trčala je najbrže i vrhunski driblala – nevjerovatnom je brzinom vodila loptu po asfaltu, između dvaju pločnika, i činilo nam se da je može učiniti nevidljivom. Ciljala je precizno, tik uz kamenje koje je označavalo vratnice. Gledao sam je u čudu jer moj je najveći nogometni uspjeh bila sličica Garyja Linekera kojom sam tog ljeta napokon popunio album Meksiko '86. A kad bismo s Larom predvečer igrali skrivača, ona bi i sama, poput lopte kojom je izvodila čarolije, nestajala između stabala u parku, stapala se s njima, da bi se onda neprimjetno, iz gustih krošnji javora i divljih kestena, spuštala kod pika. - Gdje si to naučila? – upitao sam je kad

smo jedne večeri ostali sjediti sami u haustoru.

- Što? – poravnala je ona svoje traperice. - Verati se po stablima? Igrati nogomet?

- Ne, nisam mislio na to. – Htio sam je gledati u oči, ali sam piljio u gradski autobus koji je, poluprazan, stao na postaji na kraju ulice. – Gdje si naučila... nestajati? Nasmijala se, a onda joj je smijeh nestao u dimu ciglane onkraj parka. Gurnula me laktom tražeći da je pogledam, ali nisam to želio. Možda bih i ja, ako sam joj se zamjerio pitanjem, mogao nestati.

- Bojiš me se? – upitala je.

- Nemam te se zašto bojati – brzo sam odgovorio. - Ti si samo obična cura iz Stockholma. Veću glupost nisam mogao izvaliti. Lara je bila sličica za koju nije bilo mjesta ni u jednom albumu, djevojka koja nije pripadala nijednom okviru i koricama.

- Dođi – uhvatila me za ruku i odvušla u park. – Naučit ću te skakati iz krošnje u krošnju. Nije teško.

- Možda nije teško tebi i Zagoru – odvratio sam joj.

- Tko je Zagor? – upitala je, ali samo reda radi. Već se u sljedećem trenutku uhvatila za granu starog javora i popela visoko u krošnju. – Vidiš, sad to samo moraš ponoviti. Hajde, granu po granu, kao

da se penješ stepenicama.

- Nema šanse – rekao sam posramljeno i sjeo na klupicu ispod stabla. – Čekam te tu. Uskoro je više nisam vidio. Čuo sam samo šuštanje u krošnjama stabala oko klupice, i jedino sam tako mogao odrediti gdje se nalazi. Kad se napokon ponovno oglasila, bila je točno iznad mene.

- Tu sam - ispružila je ona ruku i počeskala me po tjemenu, pa pošakljala iza uha. Meni se načas učinilo kao da me podbada sâm javor, ali onda se Lara, ovješena nogama o najnižu granu, spustila pred mene. Gledali smo se licem u lice. Naopako. Ona je pridržavala

majicu da joj ne padne preko glave, a ja sam se pitao što bi bilo da je sad poljubim. Bi li pala na zemlju od iznenađenja, ili me zveknula po glavi? Možda bi me pošteno uštipnula za nos, da prokrvari?

Ne, Lara to nikad ne bi učinila. Da je sad poljubim, skočila bi s javora, prezirno me pogledala i bez riječi otišla.

- Dođi – rekla je, i ispružila i drugu ruku.

Ustao sam, i pustio je da mi pomogne uspenirati se na stablo. Kad sam uhvatio ravnotežu, išlo je lako. Ponavljajući njene pokrete, birajući najdeblje grane, skakao sam sa stabla na stablo, putujući ukруг, oko klupice, sve dok se nisam zadihao. No bio je to tek početak igre.

- A sad gore – rekla je i krenula prema vrhu krošnje. Ostavio sam strah na najnižoj grani i pošao za njom. Lišće je šuštalо, grančice su krckale, vjetar je pirkao, a pred nama se, iznad četverokatnica naše ulice, prostirao sivi grad. Iza njega plavjeli su se zupci maglenih planina, a ispod nas parkom su prolazili šetači i ne sluteći da smo Lara i ja gore.

- Evo, sad znaš kako postati nevidljiv – rekla je Lara. – Važno je izabrati pravo mjesto. Bio sam na najvišoj točki naše ulice s Larom. I bili smo nevidljivi. Da, mjesto je definitivno bilo pravo. Ali ne i vrijeme.

- Kad se vraćaš u Švedsku? – upitao sam je.
Ona je mrzovoljno uzdahnula.
- Ne želim se vraćati u Švedsku. Ovdje mi je dobro.
- Misliš, na vrhu drva?
Pogledala me oštro, ali i sažalno, kao krivca koji ne zna što je zgriješio. Lara je bježala, no unatoč svojoj besprijekornoj vještini skrivanja, nije mogla pobjeći od svih. Bar ne zauvijek.
- Znam zašto stalno želiš pobjeđivati – rekao sam joj. – Ljudi ne vole gubiti. Grozno je biti u društvu onih koji su uvijek bolji od tebe. A kad te ljudi zamrze, lakše je nestati. I tako se vrtiš u krug. Oko klupice... Kako bi bilo da malo sjedneš?

- Oslonivši se na tanašnu granu, Lara se zaljuljala. Na toj visini bilo je to prilično opasno, ali grana je bila odveć savitljiva da bi pukla. Stoga sam samo šutke gledao u ljupko crnokoso klatno, čekajući odgovor. Ona je, pak, promatrala visok dimnjak crvene ciglane, a onda zamišljeno rekla:
- Jednom, kad smo još živjeli tu, popela sam se na vrh tog dimnjaka. Imala sam pet godina. Da se radilo o nekom drugom, ne bih povjerovao. Ali, bila je to Lara.
- Mogla si se ugušiti u dimu – primijetio sam ja kao pravi ziheraš.
- Tog dana su radili s pola snage. A ja sam jako htjela zaviriti unutra. Dim mi je izgledao čarobno i htjela sam vidjeti odakle dolazi.
- I? Odakle dolazi?
- Budalice. Iz vatre, naravno. Kao i sve čarolije. A u vatri i sve nestaje, pomislio sam, gledajući kako joj večernje sunce žari lice. I moje se lice žarilo, ali ne od sunca. Hoćemo li doista nestati, oboje, sada, u ovoj igri skrivača na vrhu javora?
- Preksutra – rekla je.
- Što preksutra?
- Preksutra se vraćamo u Švedsku – pojasnila je i krenula se spuštati niz stablo. – Moram ići, već se pomalo pakiramo. Te večeri sunce je spalilo obzor.

* * *

Sutradan se pojavila u pet popodne, baš kad smo namjeravali zaigrati nogomet. Ekipe su već bile izabrane, šest naprama šest, a na rubovima pločnika sjedile su djevojčice i tiho razgovarale. Možda su komentirale Laru koja je tog dana nosila kratke hlače i čija su razderana koljena bila prekrivena nepravilnim krastama.

- Kasno si došla, ne možeš igrati – rekao je Dalibor Lari. Zvučao je otesito, čak i prkosno. Prije Lare, on je bio najbolji nogometaš u ulici.

- Nema veze, mogu biti prva zamjena – rekla je Lara pomirljivo.

U razgovor se tada ubacio Dinko.

- Nisi razumjela – prišao je on Lari i glasno dodao: – NE MOŽEŠ igrati.

- Hej, ne unosi joj se u lice! – skočio sam ja i odgurnuo Dinka.

Igra koja je uslijedila nije bila nimalo nalik nogometu pa čak ni ragbiju. Bila je to mješavina hrvanja i džuda, s ponekim nespretnim kung-fu udarcem. Najprije smo se tukli Dinko i ja, a onda su se uključili svi dječaci. Nekoliko je djevojčica navijalo za svoje favorite, a Lara me pokušavala izvuci iz te makljaže. Osjećao sam kako me hvata za ramena i oko struka, čuo sam kako mi nešto šapuće na uho, ali bio sam bijesan na Dinka i Dalibora, i čak me ni ona nije mogla primiriti.

A bila je to zadnja prilika da popričamo o bijegu i traženju vatre, o ostanku i nestajanju. Kad je tučnjava zbog umora i sitnijih ozljeda okončana, Lare više nije bilo. Rekli su mi da se popela uz pročelje najbliže četverokatnice, preko balkona sve do krova, i da je ondje nestala.

- Letjela je s krova na krov kao nekakva ptičica – rekla je Snježana, inače najtiša djevojčica, i svi smo joj povjerovali.

Sljedećih sam večeri sâm sjedio u parku i gledao u krošnje stabala, pronalazeći utjehu u šuštanju lišća. Nadao sam se da bi mi se mogla javiti, ne nekom svojom čarolijom, nego pismom. Mi kod

kuće još nismo imali telefon, ali možda dobijem bar razglednicu iz Stockholma. No razglednica nije dolazila, a ja sam u šuštanju lišća napokon razaznao njen šapat. Važno je izabrati pravo mjesto, bila mi je rekla dok sam razmjenjivao udarce s Dinkom.

- Nije bilo pravo – malodušno sam ustao s klupice. – Ako takvog mjesta uopće ima. Ugurao sam ruke u džepove, ali prije no što sam krenuo kući, s javora je doprlo tiho cvrkutanje. Pogledao sam u krošnju. Lišće je bilo gusto i ništa nisam vidio. Morao sam se popeti, i to na sam vrh stabla. Ondje me čekala majušna sjenica. Naravno, bilo je smiješno pomisliti da bi to mogla biti Lara. Toga ima samo u pričama i filmovima, a moj život pokraj crvene ciglane bio je odveć stvaran za takvo što. Međutim, ptičica nije izgledala prestrašeno. Skakutala je po grani kao da se igra, kao da želi da joj se pridruži. Sjeo sam na granu pokraj nje. Ona je doskakutala do mene i kljucnula me po ruci. Nije boljelo. Osjetio sam tek peckanje, kao da joj je kljun užaren. Crveni suton i dim iz ciglane. Nestali smo.

Gdje su nestali junak i sjenica?

Napiši svoj nastavak ove lijepe priče, pošalji nam ga na adresu brickzine@rijeka2020.eu i rado ćemo ga objaviti. Najbolje darujemo godišnjom članskom iskaznicom Gradske knjižnice Rijeka, ulaznicama u Art-kino i Gradsko kazalište lutaka Rijeka.

Vrijednosti

(su kraj i početak)

mi ljudi (mora se ovako reći da budemo skroz sigurni kako ovaj tekst nije napisao kit, ne znam ni kako bi on pisao) smo bića djelovanja. Akcije, pokretanja, pokušaja i pogrešaka, kužiš... Čak i da ne vjerujemo u vlastitu slobodu, svakodnevno se ponašamo kao da je zaista imamo i kao da sve ono bitno o čemu odlučujemo, činimo na temelju slobodnog vlastitog izbora ("mama, mogu što hoću" stav). Biramo tako i vlastite vrijednosti, tj. one stvari za koje držimo da su vrijedne.

Neke od njih su nam to same po sebi, dok su nam druge vrijedne za postizanje nekog cilja. Vrednujemo ama baš sve oko sebe: predmete, stanja stvari, djelatnosti, procese, vještine, odnose, ručak, frendove, baku... Praktički sve što doživljavamo za nas ima neku vrijednost. Upravo kroz to pridavanje vrijednosti nečemu, odnosno odabiranja koliko nešto za nas vrijednosti uopće ima iskazujemo i dokazujemo sebe kao slobodna bića (kada si filozof stalno se govori o nekim bićima, navikni se...) – bića koja su u stanju biranjem i vlastitim slaganjem svojih vrijednosti graditi sebe.

Filozofija nije samo kada frend Teo beskrajno objašnjava zašto ste izgubili posljednju utakmicu od "bekavaca". To je i divna disciplina analize pojmova i argumenata. Trenirajmo svoje analitičke sposobnosti razmišljanjem o vrijednostima.

ILUSTRIRALA KLARXY.

U svakom slučaju, nema čovjeka koji ne drži do nekih vrijednosti, a upravo skup tih vrijednosti ga čini onime što jest. Čini ga jedinstvenim pojedincem s neponovljivim sustavom vrijednosti, ili kraće – osobom. Upravo taj sustav vrijednosti jest ono što nas u najužem smislu čini onime što jesmo. Jer po tim vrijednostima mislimo, po njima biramo putove djelovanja, one utječu na sva naša ponašanja. One mogu biti različitih vrsta od osjetilnih (vid, dodir...) i organskih (život, zdravlje...), preko moralnih (pravednost, ravnopravnost...) i socijalnih (složnost, komunikacija...) pa sve do ekonomskih (novac, zemljište...) i političkih (moć, odgovornost...) da nabrojimo samo neke vrste.

One nas u potpunosti određuju, jer po njima biramo ono što želimo postići – doći do, ili održavati, vrijednosti koje su nam bitne (npr. zdravlje), odnosno ono što želimo svakako izbjeći – tzv. negativne vrijednosti koje su

određene ovim prvima (npr. bolest). Drugačije rečeno, one su ogledalo naših potreba, tj. onoga što tražimo za sebe da bismo postigli sretan ili barem zadovoljan život. Upravo po količini vrijednosti i njima pripadajućih (zadovoljenja) potreba najčešće određujemo koliko smo sretni ili zadovoljni životom koji živimo.

Jasno je da su vrijednosti u osnovi cjelokupnog našeg djelovanja. No postoji poseban skup vrijednosti koje nazivamo moralnim vrijednostima te govore nešto više o tome koje je to djelovanje ispravno ili dobro. Tim se vrijednostima bavi posebna disciplina nazvana etikom, ali o tome više drugi put... Nadam se da se nismo preznojili i da bolje shvaćamo njihovo veličanstvo - drage nam vrijednosti.

—
IGOR ETEROVIĆ.

FILOZOF I PLANINAR.

Naziv časopisa koji držiš u ruci, *Brickzine*, možda je malo neobičan, nije sigurno ni kako ga treba izgovarati ("Molim vas, je li ovo Brikzin ili Brikzajn?"), ali nije slučajna. Pogledamo li ga preciznije njegov upečatljiv temelj čini "brick" što na engleskom znači cigla. Upravo se Ciglenom kućom u Rijeci naziva jedan objekt u bivšem industrijskom kompleksu Rikard Benčić koji je "krivac" i za *Brickzine*. Tu sad nastaje Dječja kuća. Joj, koliko kuća... Ali pređimo na stvar.

#povijest

Zgrada se u sklopu

tvorničkog kompleksa Benčić pojavila daleke 1889. godine kao objekt za sušenje duhana, u doba kada je na toj lokaciji djelovala Tvornica duhana. Drugačiji je od drugih objekata jer je jedini izrađen od crvene cigle, pa je zato tako prepoznatljiv. Tvornica duhana je do početka 20. stoljeća zapošljavala gotovo isključivo žene te je proizvodila nekoliko vrsta cigareta i cigara. Duhan, koji se uvezio iz dalekih zemalja kao što su Sjedinjene Američke Države, Turska, Rusija, Java, Sumatra, Brazil, se prvo sušio, a zatim usitnjavao i pripremao za punjenje cigareta i cigara. Tvornica je radila do 1942. godine.

Leteća ideja: Danas je zgrada u kojoj nastaje Dječja kuća mjesto za druženje golubova. Napravi selfie ispred nje sada i 2021. godine. Svi volimo onu igru "Pronađi razliku"... :)

#budućnost

U njoj danas nastaje Dječja kuća u kojoj će, kada bude potpuno dovršena 2020. godine, poteći neka nova energija stvaranja, igre, veselja. Dječju kuću, kao posebnu zajedničku priču, grade Gradska knjižnica Rijeka, Art kino, Gradsko kazalište lutaka Rijeka, Muzej moderne i suvremene umjetnosti kao i suradnici poput Vijeća mladih Benčić. Nešto kao Dječja kuća je često u svijetu, ali je u Hrvatskoj poprilična novost. Što nas u njoj čeka? U Dječjoj kući će se naći potpuno nove i zapravo prve prave radioničke prostorije riječkih kulturnih ustanova - jedne će biti za rukotvoran, likovni i sličan "analogni" kreativni rad, a druge će biti za digitalno stvaranje, programiranje, modeliranje, 3D printanje, VR, videoigre... U kući će biti i cijela pozornica za razne izvedbe, posebno lutkarskoga tipa, ali i kino dvorana za gledanje dobrih filmova, e-sports turinira ili "youtubera". Čak će i na krovu biti terasa za razne programe, a zidovi će postati dječja galerija. U Dječjoj kući će svoje mjesto pronaći i potpuno nova dječja knjižnica s tisućama naslova i pričionicama priča.

Volimo i LEGO i Minecraft kocke, i sve ostale kojima se nešto fizički ili virtualno gradi, ali ove crvene cigle su posebno drage i važne.

Nova Dječja kuća ima i svog arhitekta, a to je Saša Randić, poznati i priznati hrvatski stručnjak, tvorac niza zanimljivih zgrada - nove škole Veli Vrh u Puli i Muzeja Apoksiomena (s Idisom Turatom), Doma kulture u Bakru...

Na primjeru Dječje kuće vidjet će se kakva divna čudesa znaju napraviti arhitekti gotovo ni iz čega - naime, sada je zgrada u vrlo lošem stanju, krov je propao, katovi se urušili... Ali dobro je znati i da Dječja kuća nije samo zgrada - zgrada je "hardver", ali postoji i "softver", programi koji se već razvijaju. Zato se svako ljeto od 2017. godine priprema festival "Tobogan" kojim kultura i umjetnost za djecu preuzimaju vlast. Drugi držiš u ruci. Treći... vidjet ćemo što nas sve čeka.

Dječja kuća - priča iz budućnosti

—
RUKE IZ REDAKCIJE.

BRICKZINE

Brickzine zidaju

IZDAVAČ: Gradska knjižnica Rijeka

SUIZDAVAČ: RIJEKA 2020 d.o.o.

ZA IZDAVAČA: Niko Cvjetković

GLAVNI UREDNIK: Kristian Benić

UREDNIČKI SAVJET: Niko Cvjetković (Gradska knjižnica Rijeka), Slobodanka Mišković (Art-kino), Magdalena Lupi Alvir (Gradsko kazalište lutaka Rijeka), Lela Vujanić (RIJEKA 2020 d.o.o.), Slaven Tolj (Muzej moderne i suvremene umjetnosti), Ivana Golob Mihić (Vijeće mladih Benčić), Alen Kapidžić (Grad Rijeka)

UREDNIŠTVO: Natali Bosić, Ivana Lučić, Vedrana Balen Spinčić, Barbara Zupičić, Jelena Pervan, Anda Bukvić Pažin, Jelena Milić

GRAFIČKI UREDNIK: Dragan Kordić

OBLIKOVANJE I PRIJELOM: Nina Delanović

NASLOVNICA: Davor Pavelić

ILUSTRACIJE: Goran Radošević, Klara Rusan, Vanda Čizmek, Anja Sušanj, Davor Pavelić, Dragan Kordić

LEKTURA I KOREKTURA: Hajdi Matijević

TISAK: Tiskara Zambelli

PISMA, MIŠLJENJA I RADOVE SLATI NA ADRESU:

Gradska knjižnica Rijeka, Matije Gupca 23, 51 000 Rijeka
(uz napomenu: za Brickzine)

E-POŠTA: brickzine@rijeka2020.eu

Prati *web* portal brickzine.rijeka2020.eu i Facebook stranicu *Brickzine!*
<https://www.facebook.com/brickzine.magazin/>

PODRŽAVAJU:

Grad Rijeka, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske

ISSN 2623-6222

BRICKZINE

magazin za djecu o
stvaranju kulture

BROJ 1, GODINA I - 2018.

U RIJECI, LIPANJ 2018.

SLJEDEĆI BROJ IZLAZI

10. PROSINCA 2018. GODINE

DJUROX ODUSTAO OD KARIJERE, SPAŠAVAJ STVAR!

Imamo problem.

DjuroX (mislim, svi znaju da je to Đuro s "tridesetke") je odlučio prekinuti grafičarsku karijeru (navodno je bolji novac i veća slava u izradi YouTube pjesama na temu *Fortnitea*), a nije dovršio novi rad na početku ulice. Malo je glupa ta praznina, a netko treba dovršiti posao. Možeš li, pliz, to ti srediti?

Svoje crteže fotografiraj i pošalji na mail brickzine@rijeka2020.eu, Instagram Brickzine2020 ili Facebook stranicu Brickzine. Čekaju te ulaznice za Art-kino, Gradsko kazalište lutaka Rijeka i članska iskaznica Gradske knjižnice Rijeka, a ako crtež ispadne baš super ne bi bilo loše u akciju staviti i prave sprejeve...
P.S: Ali to ti nismo mi rekli. ;)